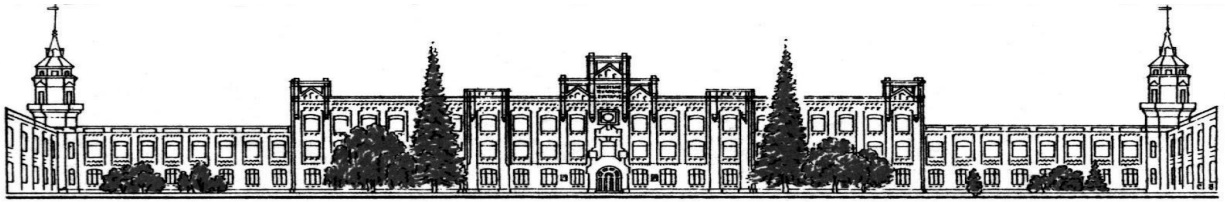

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Корогодова Олена Олександрівна

Моїсеєнко Тетяна Євгенівна

Транснаціональні корпорації: практикум

Рекомендовано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського як навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра денної форми навчання за освітньою програмою Міжнародна економіка спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського
2024

Транснаціональні корпорації: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра денної форми навчання за освітньою програмою Міжнародна економіка спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки / КПІ ім. Ігоря Сікорського; автори: Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 2 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 119 с. – Назва з екрана.

Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
(Протокол №2 від 08.11.2024 р.)
за поданням Вченої ради факультету менеджменту та маркетингу
(Протокол №4 від 28.10.2024 р.)

Електронне мережне навчальне видання

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ

Практикум

Відповідальний редактор: Войтко С. В. – д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського

Укладачі:

Корогодова О. О. – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського

Моїсеєнко Т. Є. – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки КПІ ім. Ігоря Сікорського

Рецензент: Савицька О. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту підприємств, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Практикум з дисципліни «Транснаціональні корпорації» відповідає навчальній програмі дисципліни «Транснаціональні корпорації» для здобувачів ступеня бакалавра денної форми навчання за освітньою програмою Міжнародна економіка спеціальності 051 Економіка галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. У навчальному посібнику наводяться основні методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Транснаціональні корпорації» на практичних заняттях та викладаються завдання для самостійної роботи студентів для полегшення сприйняття інформації та забезпечення основних принципів системності викладання. Розроблено для студентів КПІ ім. Ігоря Сікорського та інших закладів вищої освіти.

© Корогодова О. О.

© Моїсеєнко Т. Є.

© КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024

ЗМІСТ

Передмова	5
ВСТУП	6
Тема 1. Передумови виникнення, засади функціонування транснаціональних корпорацій та їхні функціональні сфери. Практичне заняття 1.	8
Практичне заняття 2.	13
Тема 2. Теоретичні засади виробничо- комерційної діяльності ТНК. Практичне заняття 3	17
Практичне заняття 4	21
Тема 3. Взаємодія ТНК і національних економік. Вплив діяльності ТНК на соціально-економічні та політичні процеси у світі. Практичне заняття 5	26
Практичне заняття 6	32
Тема 4. Система управління діяльністю транснаціональних корпорацій. Прийняття управлінських рішень ТНК. Практичне заняття 7	36
Практичне заняття 8	39
Тема 5. Злиття та поглинання з урахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків. Практичне заняття 9	43
Практичне заняття 10	47

Тема 6. Фінансова діяльність ТНК. Практичне заняття 11	51
Практичне заняття 12	55
Тема 7. Інноваційна діяльність ТНК. Напрями взаємодії ТНК зі стартап структурами. Практичне заняття 13	58
Практичне заняття 14	61
Тема 8. Маркетингова діяльність транснаціональних корпорацій. Практичне заняття 15	64
Практичне заняття 16	67
Тема 9. Характеристика ТНК як суб'єкта соціально-економічних і трудових відносин. Соціально відповідальні ТНК. Практичне заняття 17	69
Практичне заняття 18	72
Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)	74
Навчальні матеріали та ресурси	77
Додатки	82

ПЕРЕДМОВА

Транснаціональні корпорації (ТНК) є ключовими гравцями в глобальній економіці, їх діяльність впливає на різні аспекти національних економік, включаючи торгівлю, інвестиції, зайнятість та розвиток технологій. Вивчення функціонування ТНК надає студентам глибоке розуміння міжнародних економічних відносин та динаміки глобального ринку.

Аналізування діяльності ТНК передбачає вивчення їхніх стратегій виходу на іноземні ринки, моделі корпоративного управління, а також їх впливу на економічний розвиток країн, де вони працюють. Розуміння специфіки взаємодії ТНК з урядами, споживачами та іншими суб'єктами економіки є важливим для майбутніх фахівців з міжнародної економіки.

Таким чином, **опанування тематики всебічних аспектів функціонування ТНК** є надзвичайно важливим для студентів спеціальності **051 Економіка, ОП "Міжнародна економіка"**. Навчальна дисципліна допомагає студентам сформувати цілісне бачення глобальної економіки, глибоко розуміти стратегії ТНК та їхній вплив на різні національні економіки.

Практикум з дисципліни спрямований на те, щоб забезпечити студентам міцне підґрунтя для розуміння ролі ТНК у світовій економіці. Знання, здобуті під час практичних занять та самопідготовки, сприятимуть формуванню критичного мислення та розвитку аналітичних навичок у студентів, необхідних для оцінки впливу ТНК на економічні процеси в глобальному контексті.

ВСТУП

Навчальна дисципліна охоплює:

36 годин лекцій та 36 годин практичних занять, модульну контрольну роботу (МКР). Набуття студентами теоретичних економічних знань і практичних умінь здійснюється відповідно до передбачених робочими навчальними планами форм організації навчання.

Метою дисципліни є:

формування здатностей до аналізу діяльності сучасних транснаціональних корпорацій (ТНК), економічного механізму їхнього функціонування, пріоритетів і проблем розвитку в умовах глобалізації. Предмет – транснаціональні корпорації сучасного світу. Заняття забезпечують розвиток творчої думки студентів, активізують їхні роздуми над проблемою й спроможність обирати правильну тактику в вирішенні тих чи інших виробничо-комерційних ситуацій.

Навчальна дисципліна передбачає:

ґрунтовне вивчення теоретичних та прикладних аспектів організації та функціонування транснаціональних компаній і транснаціонального виробництва та обігу в умовах глобальної економіки. Суттєве значення надається аналізу сучасних тенденцій та форм транснаціоналізації у сферах виробництва та послуг. Розглядаються основні складові економічного механізму та структура фінансування діяльності ТНК.

При вивченні матеріалу навчальної дисципліни

увага акцентується як на теоретичних аспектах логіки прийняття економічних рішень на рівні окремих економічних акторів, так і на прикладному значенні економічних закономірностей, визначених законодавчими і нормативними актами правил поведінки суб'єктів

міжнародних економічних відносин, досліджуються транснаціональні компанії у цілому та всі їхні підрозділи у взаємозв'язку та взаємозалежності.

На практичних заняттях:

здійснюється закріплення теоретичного матеріалу та набуття практичних умінь у процесі розв'язування індивідуальних та диференційованих задач, проблемних ситуацій, проведення партнерських дискусій, ділових ігор, презентацій, навчальних проектів, які моделюють майбутню професійну діяльність фахівців в умовах ринку. Проведення занять передбачає формування у студентів власної думки, обґрунтовано доведеної під час дискусії, а також розгляд та аналіз статистичних даних, причинно-наслідкових взаємозв'язків в межах розгляду діяльності транснаціональних корпорацій. При вивченні навчальної дисципліни на практичних заняттях студенти виконують типові розрахунково-аналітичні задачі та опрацьовують матеріал лекційних занять.

ТЕМА 1. Передумови виникнення, засади функціонування транснаціональних корпорацій та їхні функціональні сфери

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.

Коло питань, що розглядаються:

- Виникнення транснаціональних структур: чинники сприяння та бар'єри розповсюдження
- Інтернаціоналізація, глобалізація, транснаціоналізація
- Характерні ознаки транснаціональних компаній
- Етапи розвитку транснаціональних корпорацій
- Індекси: транснаціоналізації, інтернаціоналізації, широти філіальної системи

Методика проведення заняття:

Ознайомлення з рейтинговою системою оцінювання знань студентів.
Розв'язання кейсів та практичних завдань.

Завдання для СРС:

Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.

2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>
3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>
4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. URL : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Булкот О. В. Кількісні методи вимірювання ступеня транснаціоналізованості компанії // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка. 2019. №3 (204). URL :<http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/10/204-14-20.pdf>
2. Natalya Chernenko, Yaroslava Hlushchenko, Tetiana Moiseienko, Olena Korohodova. International economic processes of the EU TNC reshoring. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції "Системний аналіз міжнародних економічних

відносин", 24-25 червня 2021. Київський інститут міжнародних відносин. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. С. 2-5.

3. Wang Yutong, Olena Korohodova. The role of foreign direct investment for bilateral cooperation in the era of industry 4.0. Збірник праць XIX Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених "Ефективність та автоматизація інженерних рішень у приладобудуванні", 20-21 грудня 2023 р. К.: ПБФ, КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2023. С. 475-478.
4. Щур К. О. Корогодова О. О. Теоретичні основи здійснення міжнародної діяльності тнк на засадах індустрії 4.0. Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність : зб. наук. пр. XX (XXXII) Міжнар. наук.-практ. конф., 20-21 берез. 2024 р. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. С 47-48.

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1.

Гамбургери та міжнародна економіка

Вхідні дані: Американська корпорація МакДональдз, історія якої розпочинається 1955 року, і демонструє позиції світових лідерів і по сьогоднішній день, 1967 року розпочала свій бізнес за межами США.

Сьогодні її діяльність настільки є помітною на міжнародній арені, що щороку журнал «The Economist» публікує так званий "Індекс Біг-Мак", який успішно застосовується економістами для вимірювання паритету купівельної спроможності між країнами.

Індекс Біг-Мак - це співвідношення курсів валют, виражене через вартість однойменних бургерів. Грунтуючись на його свідченнях

можна визначати, наскільки недооцінена одна валюта по відношенню до іншої. Зазвичай в якості базису використовується долар США.

Джерело пошуку даних: Statista. Global price of a Big Mac <https://www.statista.com/statistics/274326/big-mac-index-global-prices-for-a-big-mac/>

- **Чому економісти звертаються до індексу Біг-Мак?**

1. Ресторани McDonald's відкриті практично у всіх країнах світу.
2. У вартість Біг Мака включена вартість різних інгредієнтів (яловичина, хліб, сир, овочі), робочої сили, оренди та інше. Перелік інгредієнтів ідентичний по всьому світу.

Визначення індексу Біг Мак

У табл. 1 перелічено країни, для яких необхідно вказати актуальні дані щодо курсу обміну національної валюти (згідно даних на момент вирішення задачі) та вартість Біг Маку у конкретній країні (згідно офіційних джерел інформації). Внести дані до таблиці.

Таблиця 1

Країна	Курс обміну нац. валюти до дол США	Вартість Біг Мак, дол США
Іспанія	Курс на дату виконання завдання, згідно даних наданих національними банками	Дані на дату виконання завдання з офіційних джерел
Великобританія		
Польща		
Україна		

Запитання*:

1. Згідно наведених значень індексу БігМака, валюти яких країн можна вважати «недооціненими», а які «переоціненими» по відношенню до долара США?
2. Скільки, згідно з таким підходом, повинен був складати курс гривні до долара?

* - **примітка:** до отриманих даних додати власний коментар згідно отриманих результатів.

3. Навести приклади розрахунку наступних індексів, описати складові, які враховують при розрахунку наступних індексів:

- Індекс Starbucks;
- Cheap Date Index (індекс побачень);
- Індекс iPhone.

Примітка. Зазначені вище індекси, та аналогічні до них, є неофіційними економічними показниками, які використовують вартість певних товарів або послуг для порівняння рівня життя або купівельної спроможності в різних країнах. Вони демонструють, скільки коштує певний товар або набір послуг у різних країнах, і часто використовуються в медіа або аналітичних звітах для спрощеного розуміння вартості життя. Отже, шукати інформацію щодо вказаних індексів варто користуючись наступними ресурсами:

- **Numbeo** – одна з найбільших баз даних для порівняння вартості життя, включає ціни на каву, ресторанні страви, гаджети та інші товари, що використовуються в таких індексах.
- **Expatistan** – сайт для порівняння вартості життя в різних містах, зокрема вартості вечері, квитків у кіно та інших послуг, які включаються до індексів.
- **Statista** – пропонує статистику та дані про ціни на товари та послуги в різних країнах, включаючи каву, техніку і витрати на побачення.
- **The Wall Street Journal** або **The Economist**, або інші економічні журнали можуть публікувати дані про ці індекси.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.

Коло питань, що розглядаються:

- Характерні ознаки транснаціональних компаній
- Етапи розвитку транснаціональних корпорацій
- Індекси: транснаціоналізації, інтернаціоналізації, широти філіальної системи

Методика проведення заняття:

Розв'язання кейсів та практичних завдань. Показ презентацій, навчальних фільмів; діалог за проблематикою; розгляд практичних кейсів

Завдання для СРС:

Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>
3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E.

Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>

4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. URL : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Harald Puhr, Jakob Müllnerb and Claudia Trentini An innovative measure for digital firms' internationalization // TRANSNATIONAL CORPORATIONS Volume 30, 2023, Number 3, p. 129-159. https://unctad.org/system/files/official-document/diaeia2023d3a9_en.pdf
2. Claudia Trentini. A reassessment of UNCTAD's transnationality indices in the digital economy. Transnational Corporations, Volume 28, Issue 3, Dec 2021, p. 201 - 216 DOI: <https://doi.org/10.18356/2076099x-28-3-10>
3. David H. Tobey, Brent Kinghorn. The Transnationality Index: Measuring the diversity advantage of transnational entrepreneurial organizations. URL: https://www.researchgate.net/publication/237792694_The_Transnationality_Index_Measuring_the_diversity_advantage_of_transnational_entrepreneurial_organizations

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1. Розрахунок індексу транснаціоналізації ТНК.

Кейс Toyota Motor Corporation

Toyota Motor Corporation це японський автомобільний виробник та потужна ТНК, що займає перші місця у світових рейтингах підприємницьких структур транснаціонального типу. Потрібно розрахувати індекс транснаціоналізації компанії.

Згадаємо формулу транснаціоналізації:

Індекс транснаціоналізації розраховується як середнє значення наступних трьох показників: відношення зарубіжних активів до сукупних активів, закордонних продажів до загального обсягу продажів і чисельності працівників за кордоном до загального числа зайнятих:

$$I_{\text{тр}} = ((A_{\text{зр}} / A_{\text{заг}} + P_{\text{зр}} / P_{\text{заг}} + Ш_{\text{зр}} / Ш_{\text{заг}}) : 3) \times 100 \%$$

де $I_{\text{тр}}$ — індекс транснаціоналізації компанії;

$A_{\text{зр}}$ — зарубіжні активи, дол.;

$A_{\text{заг}}$ — загальні активи, дол.;

$P_{\text{зр}}$ — обсяг продажів, що здійснений зарубіжними підрозділами компанії, дол.;

$P_{\text{заг}}$ — загальний обсяг продажів, дол.;

$Ш_{\text{зр}}$ — штат зарубіжних підрозділів ТНК, осіб;

$Ш_{\text{заг}}$ — загальний штат працівників корпорації, осіб.

Розрахуйте ступінь залученості корпорації на основі наступних даних розміщених у таблиці 2.

Таблиця 2

<i>Показник</i>	<i>Загалом</i>	<i>Японія</i>
<i>Обсяг продажів, млрд дол.</i>	<i>6.246</i>	<i>4.818</i>
<i>Активи, млрд дол.</i>	<i>469.295</i>	<i>130.012</i>
<i>Число зайнятих, осіб</i>	<i>370.870</i>	<i>70.000</i>

Запитання:

1. Запишіть значення індексу транснаціоналізації.
2. Зробіть висновки.
3. Надайте лаконічну характеристику зазначеній ТНК.

Контрольні запитання до теми:

- У чому полягає сутність понять інтернаціоналізація, глобалізація, транснаціоналізація?
- За якими критеріями компанію можна віднести до транснаціональної корпорації?
- Які особливості характеризують діяльність сучасних транснаціональних корпорацій?
- Які фактори відносять до тих, що сприяють виникненню ТНК?
- Якими показниками прийнято описувати діяльність ТНК та її філій?

ТЕМА 2. Теоретичні засади виробничо-комерційної діяльності ТНК

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.

Коло питань, що розглядаються:

- Теорія інтернаціоналізації
- Підхід Хаймера. Теорія привласнення
- Теорія Модільяні-Міллера

Методика проведення заняття:

Розв'язання кейсів та практичних завдань.

Демонстрація презентацій, навчальних фільмів; діалог за проблематикою; розгляд практичних кейсів.

Завдання для СРС:

Розв'язування задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл:

5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>

3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>
4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Modigliani, F., & Miller, M. H. (1958). The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. The American Economic Review, 48(3), 261–297. <http://www.jstor.org/stable/1809766>
2. The internalisation theory of the multinational enterprise: A review of the progress of a research agenda after 30 years. URL: <https://link.springer.com/article/10.1057/jibs.2009.49>
3. Buckley, Peter J. and Mark C. Casson (1976) The Future of the Multinational Enterprise, London: Macmillan [Basingstoke, Hants: Palgrave Macmillan, 25th Anniversary ed. 2001], 112pp.
4. The Multinational Enterprise Revisited: The Essential Buckley and Casson – P. Buckley, M. Casson – URL:

https://books.google.me/books?id=TEreCwAAQBAJ&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

5. Stephen Hymer: Three phases, one approach? April 2006. International Business Review 15(2):140-147 DOI:10.1016/j.ibusrev.2005.03.008. URL: https://www.researchgate.net/publication/227417274_Stephen_Hymer_Three_phases_one_approach
6. James Chen. What Is the Modigliani-Miller Theorem? (2024). URL: <https://www.investopedia.com/terms/m/modigliani-millertheorem.asp>

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті:

Завдання 1.

Компанія А знаходиться у країні 1. На початку утворення компанія працює суто на внутрішньому ринку. За деякий час компанія А аналізує зовнішній ринок та розробляє стратегію виходу на ринок країни 2. Представники компанії А знаходять торговельних партнерів у компанії Б на ринку країни 2. Спочатку між партнерами налагоджуються контрактні відносини, що виражаються у формі разових експортно-імпортних угод. Таким чином, для компанії А відбувається перехід із фази внутрішнього ринку у фазу національного ринку. Опишіть процес утворення ТНК з компанії А, заснований на **теорії інтернаціоналізації П. Баклі та М. Кассона**.

Завдання 2.

Варіант без урахування податків. Компанія «С» не користується позиковими коштами (весь капітал – акціонерний). Показник EBIT (Earnings Before Interest and Taxes або **прибуток до вирахування відсотків і податків**) становить 3,4 млрд грн, його збільшення з часом не прогнозується. Весь прибуток компанія виплачує у вигляді

дивідендів. Керівництво компанії «С» може залучити позиковий капітал (у даному випадку компанія залучає 10 млрд грн), при цьому ціна джерела коштів (k_d) складе 10 %. Відсоткова ставка є постійною і не залежить від величини позики. Весь позиковий капітал буде використано для погашення звичайних акцій, так що активи компанії залишаться незмінними. Ризик активів, а отже, EBIT такий, що акціонери очікують прибутковість (k_{SU}), яка дорівнює 16 %, за умови, що позиковий капітал не залучається.

Користуючись теорією Модільяні-Міллера (а також враховуючи відсутність податків) визначити те, чи впливає на вартість компанії спосіб фінансування та чи залежить ціна її капіталу від величини позикового фінансування.

Скорегуємо умову задачі таким чином: очікуваний EBIT складе 4 млрд грн. Компанія «С» має ставку податку, що стягується владою (T) = 40 %. Врахуємо і те, що при інших незмінних факторах введення податків на корпорації знижує вартість компанії, тому для спрощення порівняння між двома моделями, збільшимо EBIT з 3,4 млрд грн до 4 млрд грн.

Користуючись теорією Модільяні-Міллера (а також враховуючи оподаткування корпорацій) визначити те, чи має вплив на вартість компанії спосіб фінансування.

Примітка. Для публічних компаній, всі необхідні фінансові дані можна легко знайти у фінансових звітах (*Income Statement*).

Якщо ви шукаєте дані про невелику або приватну компанію, доступ до таких звітів може бути обмежений. В такому випадку можна звернутися до баз даних кредитних агенцій або платформ для фінансових аналітиків (*типу FactSet або Bloomberg*).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.

Коло питань, що розглядаються:

- Теорія асиметричної інформації
- OLI-підхід Дж. Даннінга.
- Комплексні класичні теорії

Методика проведення заняття:

Моніторинг виконання розрахункової роботи, співпраця викладача та студента щодо складання плану теоретичної частини РР (розрахункової роботи). Розв'язання кейсів та практичних завдань.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>
3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E.

Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>

4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Lacy-Nichols J, Williams O. "Part of the Solution": Food Corporation Strategies for Regulatory Capture and Legitimacy. Int J Health Policy Manag. 2021;10(12):845–856. doi: 10.34172/ijhpm.2021.111.
2. George Akerlof: Early Life and Education, Works, FAQs. The Investopedia Team URL: <https://www.investopedia.com/terms/g/george-a-akerlof.asp>
3. George A. Akerlof. Behavioral macroeconomics and macroeconomic behavior. Prize lecture. URL: <https://www.nobelprize.org/uploads/2018/06/akerlof-lecture.pdf>
4. Lars de Bruin. OLI: Choosing the Right Entry-Mode Strategy. URL: <https://www.business-to-you.com/choosing-the-right-entry-mode-strategy/>

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1.

Розробка алгоритму вибору міжнародної стратегії для компанії

У контексті міжнародного розширення бізнесу, компанії стикаються з важким вибором щодо того, яка стратегія початкового режиму буде найефективнішою. Використовуючи еkleктичну парадигму OLI Дж. Данінга (перевага власності, перевага розташування, перевага інтерналізації), розробіть алгоритм вибору стратегії для компанії, яка хоче вийти на міжнародний ринок.

Вхідні дані:

- параметри компанії, включаючи її ресурси та переваги власності;
- характеристики ринку, на який компанія планує вийти (географія, доступ до ресурсів, ринкові можливості);
- типи діяльності, які компанія розглядає для міжнародного розширення (виробництво, дослідження та розробка, маркетинг тощо);
- вимоги до контролю та бажаний рівень управління фірми у своїй міжнародній діяльності.

Потрібно розробіть алгоритм визначення оптимальної стратегії міжнародного розширення на основі наданої на лекції інформації.

Підказка.

- ☐ Перевірка переваги власності. Якщо компанія має перевагу власності (знання, технології, бренд, економія на масштабі), тоді переходьте до наступного кроку. Якщо переваги недостатні, необхідно переглянути плани.
- ☐ Перевірка переваги розташування. Визначте переваги місця розташування, яке компанія розглядає для виходу на міжнародний ринок. Якщо переваги розташування привабливі, переходьте до наступного кроку. Якщо переваг немає, компанія має розглянути інші ринки або експорт.

- Перевірка переваги інтерналізації. Необхідно встановити компанія бажає здійснювати діяльність власними силами чи використовувати зовнішні організації. Якщо власними, то вона повинна інвестувати в пряму міжнародну діяльність, наприклад, через спільні підприємства або дочірні компанії. Якщо компанія не хоче або не може виконувати діяльність самотійно, доцільно розглянути ліцензування, франчайзинг або аутсорсинг.

Завдання 2.

Корпорація «А» налічує в обороті 100 000 звичайних акцій.

Звичайні акції — це свідоцтво права власності на частину фірми. Вони дають можливість брати участь у розподілі прибутку фірми, якщо вона є прибутковою. Акціонери отримують дивіденди, якщо фірма вирішить виплатити їх за минулий рік. У більшості випадків власники звичайних акцій мають право голосу на зборах акціонерів, а також мають право переглядати бухгалтерські книги фірми та отримувати список імен та адрес інших акціонерів.

Привілейовані акції, будучи формою капітальних цінних паперів, поєднують властивості боргових зобов'язань та звичайних акцій. Ставка дивідендів за привілейованими акціями фіксована, але іноді вони мають властивість участі в прибутках. Це може означати, наприклад, що якщо дивіденди по звичайних акціях перевищують певний рівень, привілейовані акції також починають отримувати дивіденди на рівні зі звичайними акціями вище цього рівня. У випадку банкрутства чи ліквідації акціонерного товариства власники звичайних акцій отримують кошти в останню чергу після того, як компанія-банкрот розплатиться з власниками привілейованих акцій.

Отже, поточна вартість акцій 190 грн. Таким чином, ринкова оцінка власного капіталу компанії складає 19 000 000 грн. Проте

менеджмент корпорації, на відміну від власників, вважає, що реальна вартість кожної акції складає 210 грн., а таким чином власний капітал компанії оцінюється у 21 000 000 грн.

Корпорація «А» розглядає новий проект, що вимагає фінансування в розмірі 10 000 000 грн. і має розрахунковий NPV, рівний 500 000 грн.

Чиста теперішня вартість (NPV) використовується для розрахунку поточної вартості майбутнього потоку платежів від компанії, проекту чи інвестицій. Щоб розрахувати NPV, вам потрібно оцінити час і суму майбутніх грошових потоків і вибрати ставку дисконту, що дорівнює мінімально прийнятній нормі прибутку.

Ставка дисконту може відображати вартість вашого капіталу або доходи, доступні для альтернативних інвестицій із порівняльним ризиком. Якщо NPV проекту або інвестиції є позитивним, це означає, що його норма прибутку буде вище ставки дисконтування.

Проект не береться до уваги інвесторами підприємства, тому 500 000 грн. NPV не входять до їх ринкової оцінки власного капіталу – 19 000 000 грн. Чи доцільно підприємству узгодити такий проект до реалізації? Вирішіть задачу за умов асиметрії інформації та усунення асиметрії.

Контрольні запитання до теми:

- Що таке асиметрична інформація та як вона впливає на ринки?
- Які основні компоненти OLI-підходу?
- Як компанії використовують OLI-підхід для виходу на міжнародний ринок?
- Які основні принципи комплексних класичних теорій в економіці?
- Як комплексні класичні теорії впливають на сучасне економічне мислення?

ТЕМА 3. Взаємодія ТНК і національних економік. Вплив діяльності ТНК на соціально-економічні та політичні процеси у світі

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.

Коло питань, що розглядаються:

- Політика ООН та міжнародних організацій стосовно ТНК
- ТНК в економіці розвинутих країн
- ТНК в економіці країн, що розвиваються

Методика проведення заняття:

Діалог за проблематикою; розгляд практичних кейсів, робота у групах.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI

<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>

3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>
4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Lulu Chen. Influence Empire: The Story of Tencent and China's Tech Ambition / Lulu Chen., 2023. – 256 с.
2. The World Investment Report [Електронний ресурс] // UNCTAD. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>.
3. Equality statistics in the European Union – 2024 edition [Електронний ресурс] // Eurostat. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/7870049/20101952/KS-FT-24-002-EN-N.pdf/9957200d-2d34-8e49-4fcf-0d941c2bd02e?version=2.0&t=1728386850354>
4. OECD (2023), OECD Guidelines for Multinational Enterprises on Responsible Business Conduct [Електронний ресурс] // OECD

Publishing, Paris. – Режим доступу до ресурсу:
<https://doi.org/10.1787/81f92357-en>

5. Multinational enterprises and global value chains [Електронний ресурс] // OECD. – Режим доступу до ресурсу:
<https://www.oecd.org/en/data/datasets/multinational-enterprise-s-and-global-value-chains.html>

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1. Робота у командах.

Тематика завдання: дослідження ролі та впливу транснаціональних корпорацій (ТНК) у світовій економіці.

Принцип роботи. Студентам групи запропоновано поділитися на 3 команди (приблизно рівні за кількістю студентів).

Мета. Проаналізувати роль та вплив ТНК у світовій економіці, приділяючи увагу політиці ООН та міжнародних організацій щодо ТНК, а також розглянути вплив ТНК на економіку розвинутих країн та країн, що розвиваються.

Методика групової роботи та презентація результатів

Після ознайомлення з завданнями, студенти об'єднуються у команди, кожна з яких отримує одне завдання (команда 1, команда 2, команда 3). У кожній команді обговорюються функції та завдання, розподіляються ролі серед членів команди (наприклад, дослідник, аналітик, дизайнер презентації, доповідач, або іншим шляхом).

Функції та завдання команд:

Команда студентів №1.

Тема дослідження: Політика ООН та міжнародних організацій стосовно ТНК.

Завдання:

1. Зібрати інформацію з сайтів ООН (в т.ч. ЮНКТАД) та проаналізувати політику ООН та інших міжнародних організацій щодо регулювання та контролю ТНК.
2. Визначити головні плюси та мінуси, які пов'язані з діяльністю ТНК у світовій економіці.
3. Представити висновки про ефективність та недоліки наявної політики стосовно ТНК.

Очікувані результати - висновки та пропозиції щодо покращення політики регулювання ТНК.

Команда студентів №2.

Тема дослідження: ТНК в економіці розвинутих країн.

Завдання:

1. Дослідити роль ТНК в економіці розвинутих країн, таких як США, Німеччина, Японія та інші (на вибір студентів).
2. Оцінити вплив ТНК на виробничі процеси, зайнятість та економічний розвиток у цих країнах.
3. Визначити основні переваги та недоліки діяльності ТНК в розвинутих країнах.

Очікуваними результатами мають бути аналіз впливу ТНК на економіку розвинутих країн та рекомендації для покращення ситуації.

Команда студентів №3.

Тема дослідження: ТНК в економіці країн, що розвиваються.

Завдання:

1. Вивчити роль та вплив ТНК в економіці країн, що розвиваються, зосереджуючись на регіонах Африки, Азії та Латинської Америки.
2. Дослідити можливості та виклики, з якими стикаються країни, що розвиваються, у контексті присутності ТНК.
3. Оцінити вплив ТНК на економічний розвиток, зайнятість та екологію у цих країнах.

Очікуваними результатами мають бути висновки щодо впливу ТНК на економіку країн, що розвиваються, та пропозиції щодо стратегії розвитку.

Команди створюють презентаційний файл, використовуючи зручний інструмент для презентацій (наприклад, PowerPoint, Google Slides, Canvas або інші).

Презентація має містити наступні елементи:

- вступ (короткий огляд обраної теми, мета дослідження та актуальність);
- основна частина (розкриття дослідження та аналізу)
- висновки.
- джерела (офіційні сайти міжнародних організацій, транснаціональних корпорацій, наукові статті, офіційні звіти).

Презентація має бути візуально привабливою, містити графіки, діаграми, таблиці та інші ілюстративні матеріали для кращого сприйняття інформації. Кожна команда представить свій презентаційний файл перед аудиторією у визначений час. Представлення має тривати приблизно 10-15 хвилин, включаючи час на запитання від інших студентів або викладача.

Оцінювання внеску студентів відбувається за принципом пропорційного розподілу балів (кількість балів виставляється викладачем згідно з рейтинговою системою оцінювання):

- глибина та повнота аналізу даних, представлених кожною командою;
- якість та обґрунтованість висновків, досягнутих у кожному дослідженні;
- практичність та ефективність запропонованих рекомендацій;
- якість презентації результатів дослідження;
- співпраця в команді (рівень співпраці, комунікації та розподілу ролей серед членів команди).

Кожна команда представить свій аналіз та висновки на основі проведених досліджень, що включають рекомендації щодо покращення ролі та впливу ТНК у світовій економіці.

Контрольні запитання до теми:

- Які основні принципи політики ООН та інших міжнародних організацій стосовно транснаціональних корпорацій (ТНК)?
- Які ключові напрями впливу діяльності ТНК на економіку розвинутих країн?
- Як транснаціональні корпорації впливають на економіку країн, що розвиваються?
- Яким чином діяльність транснаціональних корпорацій може впливати на соціально-економічні процеси у світі?
- Як діяльність ТНК впливає на політичні процеси в різних країнах та регіонах світу?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.

Коло питань, що розглядаються:

- Вплив ТНК на конкурентоспроможність країни
- Вплив ТНК на міжнародний бізнес в Україні
- Огляд позитивних та негативних наслідків діяльності ТНК

Методика проведення заняття:

Діалог за проблематикою; розгляд практичних кейсів, робота у групах.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм. Підготовка до проведення МКР-частина 1.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>
3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic

text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>

4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогорова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Akinbola, Olufemi & Amos, & Akinbola, Omolola & Sariat, & Olabiyi, Olaniyi. (2022). GLOBAL STRATEGY AND COMPETITIVENESS OF MULTINATIONAL CORPORATIONS. Journal of Economics and Management.
2. The World Investment Report [Електронний ресурс] // UNCTAD. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>.
3. Заінчковська, М. і Корогорова, О. (2019) «Вплив транснаціональних компаній на розвиток емерджентних економік (на прикладі Республіки Кореї)», Підприємництво та інновації, (8), с. 34-39. doi: 10.37320/2415-3583/8.5.
4. Реалії та перспективи менеджменту транснаціональних компаній Франції. Т.М. Роспопчук, О.О. Корогорова. Актуальні проблеми менеджменту, фінансів та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах [Електронний ресурс]: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (19 березня 2020 р.). – Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. С. 53-56

5. Корогодова О.О., Щур К.О., Черненко Н.О. Трансформація міжнародної діяльності тнк на основі індустрії 4.0 та логістики 4.0. Наукові перспективи. Серії «Економіка», 2024. Вип. 5(47). С. 768–779. DOI: 10.52058/2708-7530-2023-11(41)-

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1*.

Проаналізуйте, як присутність ТНК у країні впливає на її конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Оберіть кілька наукових статей та проведіть теоретичне дослідження щодо впливу ТНК на конкурентоспроможність країн. Оберіть країну перебування ТНК для аналізу, знайдіть дані про присутність ТНК у цій країні (рекомендується використовувати рейтинги медіахолдингів Forbes та Fortune). Вивчіть вплив ТНК на економічні показники країни перебування, зокрема на продуктивність праці, рівень інвестицій та технологічний розвиток. Сформулюйте висновки. Надайте список використаних джерел.

* - **підказка:** для аналізу питань присутності ТНК та їх впливу на конкурентоспроможність країни-базування на міжнародному ринку, можна використовувати низку джерел, що пропонують статистичні дані, аналітичні звіти та наукові публікації.

1. Офіційні міжнародні організації. Ці організації надають звіти та аналітику щодо економічного розвитку країн і впливу ТНК на їх конкурентоспроможність.

2. Академічні бази даних та дослідницькі платформи. Ці ресурси дозволяють знайти наукові статті та дослідження щодо впливу ТНК на конкурентоспроможність країн.

Завдання 2.

Дослідження впливу ТНК на міжнародний бізнес в Україні.

Проаналізуйте, як присутність транснаціональних корпорацій в Україні впливає на міжнародний бізнес та національну економіку. Дослідіть поточну ситуацію з присутністю ТНК в Україні. Проведіть аналіз поточної кількості та видів ТНК, що працюють в Україні, в різних галузях економіки. Визначте найпоширеніші країни походження цих компаній. Вивчить взаємодію між ТНК та місцевими компаніями в Україні. Дослідіть, як співпраця між ТНК та українськими компаніями впливає на розвиток місцевих підприємств. Знайдіть приклади спільних підприємств та українських компаній, які є партнерами ТНК.

Зберіть статистику щодо обсягу прямих іноземних інвестицій, що надходять в Україну від ТНК. Оцініть позитивні та негативні аспекти діяльності ТНК в контексті міжнародного бізнесу в Україні.

Використовуйте статистику з таких джерел: Державна служба статистики України, Міністерство економіки України, українські бізнес-асоціації, Національний банк України, Торговельно-промислова палата.

Контрольні запитання до теми:

- Як транснаціональні корпорації впливають на рівень конкурентоспроможності України на міжнародному ринку?
- Які зміни в міжнародному бізнесі України можна пов'язати з присутністю транснаціональних корпорацій?
- Які позитивні наслідки діяльності транснаціональних корпорацій спостерігаються в Україні?
- Які основні негативні наслідки діяльності транснаціональних корпорацій в Україні?
- Як транснаціональні корпорації взаємодіють з українськими компаніями, і які перспективи такої співпраці?

ТЕМА 4. Система управління діяльністю транснаціональних корпорацій. Прийняття управлінських рішень ТНК

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.

Коло питань, що розглядаються:

- Рівні ієрархії управління ТНК
- Загальна структура організаційної системи ТНК

Методика проведення заняття:

Демонстрація презентацій, навчальних фільмів; діалог за проблематикою; розгляд практичних кейсів. Проведення МКР-частина 1.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic

text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>

Додаткова література:

1. Моїсеєнко Т. Є., Корогорова О. О. Принципи функціонування складних управлінських систем на прикладі транснаціональних компаній в умовах циркулярної економіки на засадах Індустрії 4.0. / Т. Є. Моїсеєнко, О. О. Корогорова // Підприємництво та інновації: наук. - практ. журнал: Київ, 2019 р. - № 7. - с. 85-91. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/7.14>
2. TRANSNATIONAL CORPORATIONS INVESTMENT AND DEVELOPMENT [Електронний ресурс] // UNCTAD. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://unctad.org/system/files/official-document/diaeia2023d1_en.pdf
3. Корогорова О. О. Управлінські рішення стосовно розробки продукту транснаціональними структурами в умовах Індустрії 4.0. БІЗНЕС, ІННОВАЦІЇ, МЕНЕДЖМЕНТ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ: зб. тез доп. І Міжнарод. наук.-практ. конф., 23 квіт. 2020 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2020. С. 124-126. URL: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/201173>

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1.

Проаналізуйте різні рівні ієрархії управління в транснаціональних корпораціях та їхній вплив на ефективність функціонування. Вивчіть типові рівні управління в ТНК, зокрема стратегічний, тактичний і оперативний. Проаналізуйте розподіл відповідальності та обов'язків на різних рівнях ієрархії. Розгляньте переваги та недоліки різних

підходів до управління в ТНК. Підготуйте презентацію, яка висвітлює ключові аспекти ієрархії управління ТНК, включно з конкретними прикладами та статистичними даними.

Завдання 2.

Дослідіть загальну структуру організаційної системи ТНК та її вплив на ефективність управління. Розгляньте основні моделі організаційних структур, які використовуються в ТНК. Вивчіть взаємодію між різними структурними підрозділами ТНК та зазначте їхню роль в управлінні. Проаналізуйте, як організаційна структура ТНК впливає на їхню конкурентоспроможність та здатність адаптуватися до різних ринків. Підготуйте короткий звіт, який містить огляд різних організаційних структур ТНК, їх переваги та недоліки, а також рекомендації щодо оптимізації організаційних систем.

Контрольні запитання до теми:

- Які основні рівні ієрархії управління в транснаціональних корпораціях?
- Які моделі організаційних структур найчастіше використовуються в ТНК? Поясніть їхні ключові характеристики.
- Як розподіл відповідальності та обов'язків на різних рівнях ієрархії впливає на ефективність функціонування ТНК?
- Які переваги та недоліки мають різні підходи до управління в транснаціональних корпораціях?
- Як організаційна структура ТНК впливає на їхню конкурентоспроможність та здатність адаптуватися до різних ринків?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8.

Коло питань, що розглядаються:

- Організація взаємодії материнської компанії та її підрозділів
- Корпоративна культура ТНК та багатонаціональний склад працівників

Методика проведення заняття:

Демонстрація презентацій, навчальних фільмів; діалог за проблематикою; розгляд практичних кейсів. Обговорення результатів проведення МКР-частина 1.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>
3. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський

словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. 2024 Global Human Capital Trends [Електронний ресурс] // UNCTAD. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://www2.deloitte.com/content/dam/insights/articles/glob176836_global-human-capital-trends-2024/DI_Global-Human-Capital-Trends-2024.pdf
2. Tom Wells. 8 Companies With Great Company Culture Examples [Електронний ресурс] / Tom Wells // Talaera. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.talaera.com/blog/8-companies-great-company-culture>
3. How to balance corporate culture with local culture [Електронний ресурс] // Allianz Care 2024. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.allianzcare.com/en/employers/business-hub/hr-blogs/company-culture.html>
4. Моїсеєнко Т. Є. Нові підходи до адаптації персоналу у міжнародних бізнес структурах корпоративного типу / Т. Є. Моїсеєнко // Актуальні проблеми менеджменту, фінансів та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах: VII міжнар. наук. - практ. інтернет-конф., 19 березня 2020 р. ; тези

доп. – Ірпінь, 2020 – С. 190 – 192.
http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/4528/1/4344_IR.pdf

5. Моїсеєнко Т.Є. Основні принципи побудови ефективної організаційної структури управління на сучасному етапі розвитку підприємництва / Т.Є. Моїсеєнко // Сучасні досягнення у науці та освіті : зб. пр. XIV Міжнар. наук. конф., 26 верес. - 3 жовт. 2019 р., м. Нетанія (Ізраїль). - Хмельницький : ХНУ, 2019. - С. 197 - 200.
6. Петрова П. Д., Корогодова О. О. Стратегія соціальної відповідальності в системі менеджменту транснаціональних компаній / Актуальні проблеми менеджменту, фінансів та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах [Електронний ресурс]: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (19 березня 2020 р.). – Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. С. 60-62.

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1.

Дослідити та проаналізувати структуру взаємодії між материнською компанією та її підрозділами в контексті транснаціональної корпорації. Дослідити схеми управління та комунікації між материнською компанією та її підрозділами. Визначити сильні та слабкі сторони цієї взаємодії з точки зору ефективності роботи ТНК. Підготувати рекомендації щодо покращення комунікації та взаємодії між різними структурними підрозділами компанії. Представити результати дослідження у формі презентації або звіту з конкретними прикладами з компаній.

Студентам рекомендуються такі джерела інформації: сайти міжнародних організацій, такі як Організація економічного

співробітництва та розвитку, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та ін.

Завдання 2.

Проаналізувати, як корпоративна культура та багатонаціональний склад працівників впливають на ефективність діяльності транснаціональних корпорацій. Вивчити основні аспекти корпоративної культури та її вплив на взаємодію в багатонаціональній компанії. Проаналізувати вплив багатонаціонального складу працівників на продуктивність та ефективність роботи ТНК. Визначити виклики та переваги, пов'язані з багатонаціональним складом працівників. Підготувати рекомендації щодо покращення корпоративної культури та управління різноманітністю в ТНК. Представити результати дослідження у вигляді презентації або звіту з відповідними рекомендаціями для компаній.

Студентам рекомендуються джерела інформації: сайти міжнародних організацій, такі як Міжнародна організація праці, Організація об'єднаних націй, Європейська комісія, а також з державних статистичних джерел, таких як Державна служба статистики України.

Контрольні запитання до теми:

- Перерахуйте основні принципи створення ефективної організаційної структури ТНК.
- Наведіть загальні риси централізованої та децентралізованої системи управління ТНК.
- Визначте основні принципи організації взаємодії материнської компанії та її підрозділів.
- Як корпоративна культура впливає на взаємодію між материнською компанією та її підрозділами?
- Які механізми використовуються для ефективного управління багатонаціональними командами в ТНК?

ТЕМА 5. Злиття та поглинання з урахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9.

Коло питань, що розглядаються:

- Теорія питання: злиття та поглинання
- Класифікація злиттів та поглинань

Методика проведення заняття:

Демонстрація презентацій, навчальних фільмів; діалог за проблематикою. Розв'язання кейсів та практичних завдань.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI

<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>

3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>
4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Natalya Chernenko, Tetiana Moiseienko, Olena Korohodova, Yaroslava Hlushchenko. Analysis of mergers and acquisitions between 2009 and 2020 // Revista Galega de Economía 2021, Vol 30 No 4 (2021), Articles, pages 1-18. <https://doi.org/10.15304/rge.30.4.7558>
2. Mergers and acquisitions (M&As) worldwide - statistics & facts [Електронний ресурс] // Statista – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/topics/1146/mergers-and-acquisitions/#topicOverview>
3. Clarity on Mergers and Acquisitions [Електронний ресурс] // KPMG. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmgsites/ch/pdf/sector-report-clarity-mergers-acquisitions-switzerland-2022.pdf.coredownload.inline.pdf>

4. Emerging Europe M&A Report 2022/2023 [Електронний ресурс] // CMS Legal – Режим доступу до ресурсу: <https://cms.law/en/ukr/publication/emerging-europe-m-a-report-2022-2023>
5. Top M&A trends in 2024 [Електронний ресурс] // McKinsey & Company. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mckinsey.com/capabilities/m-and-a/our-insights/top-m-and-a-trends-in-2024-blueprint-for-success-in-the-next-wave-of-deals>
6. Орловська К., Корогодова О. О. Особливості управління багатонаціональним складом персоналу транснаціональних компаній. Актуальні проблеми менеджменту, фінансів та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах [Електронний ресурс]: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (19 березня 2020 р.). – Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. С. 126-128.

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1.

Групове завдання для студентів. Мета. Аналізувати наявну угоду злиття та поглинання, яка вже завершилася деякий час тому. Оцінити синергію компаній-учасниць угодин, щоб виявити плюси та мінуси, а також сучасні тенденції, які могли б вплинути на неї.

Студентам потрібно розділитися на 3 команди та працювати окремо.

Група 1. Завдання для групи. Аналіз угоди. Проаналізуйте обрану угоду злиття чи поглинання, включаючи історію та контекст угоди. Визначте, чи це було злиття (вказіть тип) чи поглинання, і обґрунтуйте свою відповідь. Виявіть плюси угоди, особливо звернувши увагу на синергію, яку угода могла створити. Опишіть мінуси угоди та можливі негативні наслідки для компаній-учасниць.

Група 2. Завдання для групи. Оцінка сучасних тенденцій. Вивчіть наявні сучасні тенденції в галузі злиття та поглинання. Оцініть, як ці тенденції могли б вплинути на обрану угоду, якби вона відбувалася сьогодні. Запропонуйте рекомендації щодо того, що можна було б змінити в угоді з урахуванням сучасних тенденцій.

Група 3. Завдання для групи. Створення спільного файлу. Поки група 1 та група 2 будуть готувати перехресні питання, створіть спільний файл з аналізом угоди, включаючи інформацію, зібрану групами 1 та 2. Файл має містити результати аналізу, висновки та пропозиції щодо угоди, а також візуалізації (таблиці, графіки) для більш повного представлення інформації.

Кожна група має представити свій аналіз протягом 10 хвилин. Захист має включати огляд дослідження, ключові висновки та рекомендації.

Завдання 2.

Компанія А, виробник електроніки, планує злиття з компанією В, роздрібним продавцем електроніки. Зазначте тип злиття, проаналізуйте потенційні вигоди та ризики злиття для обох компаній, зокрема, як це може вплинути на їхні конкурентні переваги на ринку?

Контрольні запитання до теми:

- Які основні види злиттів і поглинань існують у бізнесі?
- Як класифікуються злиття та поглинання залежно від сфери діяльності компаній?
- Які мотиви можуть спонукати компанії здійснювати злиття або поглинання?
- Чим відрізняється вертикальне злиття від горизонтального з погляду структури та бізнес-процесів компаній?
- Які переваги та ризики пов'язані зі злиттям і поглинанням компаній у різних секторах економіки?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10.

Коло питань, що розглядаються:

- Ризики, соціально-економічні наслідки злиттів та поглинань.
- Злиття та поглинання в українській практиці

Методика проведення заняття:

Показ презентацій, навчальних фільмів; діалог за проблематикою.
Розв'язання кейсів та практичних завдань.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>
3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic

Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI
<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>

4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Global M&A trends and risks 2024 [Електронний ресурс] // North Rose Fulbright. – 2024. – Режим доступу до ресурсу:
https://ionanalytics.com/wp-content/uploads/2024/01/NRF-global_ma_report_2024_v8_JF.pdf
2. Natalya Chernenko, Tetiana Moiseienko, Olena Korohodova, Yaroslava Hlushchenko Analysis of mergers and acquisitions between 2009 and 2020 // Revista Galega de Economía 2021, Vol 30 No 4 (2021), Articles, pages 1-18.
<https://doi.org/10.15304/rge.30.4.7558>
3. M&A Outlook 2024 Green shoots of optimism amid uncertainty [Електронний ресурс] // Norton Rose Fulbright. – 2024. – Режим доступу до ресурсу:
<https://www.nortonrosefulbright.com/en/knowledge/publications/4eece7c4/m-a-outlook-2024>
4. GLOBAL M&A IN 2024: FIVE TRENDS TO WATCH [Електронний ресурс] // CLIFFORD CHANCE. – 2024. – Режим доступу до ресурсу:
<https://www.cliffordchance.com/content/dam/cliffordchance/briefings/2024/01/global-m-and-a-trends-2024.pdf>

5. M&A Disputes Report 2024 [Електронний ресурс] // BRG. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://media.thinkbrg.com/wp-content/uploads/2024/04/12131107/MA-Disputes-2024_April.pdf
6. M&A Disputes Report 2024 [Електронний ресурс] // BRG. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://media.thinkbrg.com/wp-content/uploads/2024/04/12131107/MA-Disputes-2024_April.pdf

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1.

Студенти повинні проаналізувати угоду злиття або поглинання, в якій брала участь українська компанія. Завдання полягає в дослідженні деталей угоди, типу угоди та алгоритму її реалізації. Використовуючи інформацію, що наведена в лекції №7 та додаткових джерелах, опишіть етапи реалізації угоди, включаючи: підготовчий етап, оцінку компаній, перемовини, укладання угоди, інтеграцію. Сформулюйте висновки щодо її впливу угоди на ринок та функціонування компаній-учасниць.

Включіть список використаних джерел:

- ☐ статті викладачів навчальної дисципліни
- ☐ офіційні звіти компаній
- ☐ дослідження ринку
- ☐ книги та інші навчальні матеріали з теми злиттів і поглинань.

Завдання 2.

Студенти діляться на групи. Їм доручено проаналізувати нещодавнє злиття двох українських компаній у сфері, наприклад, харчової промисловості: «компанія А» та «компанія Б». Компанії обираються на

заняття викладачем. Це злиття має на меті створення більш потужного гравця на ринку та розширення асортименту продукції. Перша група зосереджується на ідентифікації ризиків, пов'язаних із злиттям. Студенти першої групи мають проаналізувати фінансові, юридичні, операційні та культурні ризики, а також ринкові фактори, що можуть вплинути на успішність угоди. 1 група має підготувати звіт про виявлені ризики та запропонувати можливі сценарії розвитку подій. Друга група фокусується на оцінці соціально-економічних наслідків злиття. Студенти другої групи повинні проаналізувати вплив угоди на зайнятість працівників, споживачів, постачальників і конкурентів. 1 група також має розробити рекомендації щодо мінімізації негативних наслідків для персоналу та місцевих громад. Обидві групи працюють над різними напрямками злиття, щоб отримати комплексний аналіз і сформулювати обґрунтовані висновки.

Контрольні запитання до теми:

- Які основні мотиви українських компаній для здійснення злиттів та поглинань?
- Які галузі в Україні найбільш активно використовують стратегії злиття та поглинання, і чому?
- Які основні законодавчі та регуляторні обмеження в Україні стосовно злиттів та поглинань?
- Які труднощі та виклики часто виникають під час здійснення злиттів та поглинань в Україні?
- Як злиття та поглинання впливають на конкурентоспроможність українських компаній на внутрішньому та міжнародному ринках?

ТЕМА 6. Фінансова діяльність ТНК

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11.

Коло питань, що розглядаються:

- Первинне розміщення акцій ТНК
- Основні задачі фінансової складової ТНК
- Ринкова вартість ТНК

Методика проведення заняття:

Демонстрація презентацій, навчальних фільмів; діалог за проблематикою. Розв'язання кейсів та практичних завдань.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>

3. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Н. О. Черненко, О. А. Корогодова, Т. Є. Моїсеєнко, Я. І. Глущенко Вплив Індустрії 4.0 на інвестиційну діяльність транснаціональних корпорацій// Науковий журнал "Наукові горизонти". - 2020. - Т. 23, № 10, с. 68-77. – Режим доступу до журналу: <https://sciencehorizon.com.ua/uk/journals/tom-23-10-2020/vpliv-industriyi-4-0-na-invyestitsiynu-diyalnist-transnatsionalnikh-korporatsiy>
2. Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є., Глущенко Я. І., Черненко Н. О. ОСОБЛИВОСТІ ІРО У СВІТОВІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ПРАКТИЦІ. «Сучасна фінансова політика України: проблеми та перспективи» [Текст]: матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Київ, 1 грудня 2022 р.) / Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2022. 180 с.

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1.

Студентам пропонується вибрати та проаналізувати угоду ІРО (первинне публічне розміщення акцій) або ІСО (первинне розміщення токенів) будь-якої компанії. Важливо розглянути угоду з кількох точок зору, зокрема врахувати цілі учасників процесу, вплив на ринки, а також оцінити наслідки для національної та світової економіки.

У висновку необхідно підсумувати напрями проведеного аналізу, вказати, який досвід можна винести з цієї угоди для майбутніх IPO або ICO та яким чином компанії можуть краще готуватися до процесу первинного публічного розміщення.

Завдання 2.

Студентам пропонується вибрати будь-яку компанію та розрахувати її ринкову вартість за методом, описаним у лекції. Важливо надати детальний аналіз, включаючи скріни та джерела для кожного з показників, використаних у розрахунках. Студенти повинні також проаналізувати динаміку ринкової вартості обраної компанії, вказуючи, як вона змінювалася протягом певного періоду. Окрім того, слід вивчити та навести фактори, що впливають на ринкову вартість компанії, включаючи фінансові показники, ринкові умови та зовнішні економічні чинники.

У висновку необхідно підсумувати результати проведеного аналізу, відзначити ключові фактори, які вплинули на ринкову вартість та зробити рекомендації щодо покращення фінансової позиції компанії для збільшення її ринкової вартості в майбутньому.

Контрольні запитання до теми:

- Які основні фактори впливають на успіх первинного публічного розміщення акцій транснаціональних компаній?
- Які ризики можуть виникнути під час первинного публічного розміщення акцій для ТНК?
- Як зміна ринкової вартості ТНК відображає стратегію розвитку?
- Яким чином транснаціональні компанії використовують первинне публічне розміщення акцій для залучення інвестицій?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12.

Коло питань, що розглядаються:

- Стратегії залучення фінансових ресурсів
- Оподаткування ТНК. Деофшоризація
- Трансфертне ціноутворення

Методика проведення заняття:

Демонстрація презентацій, навчальних фільмів; діалог за проблематикою. Розв'язання кейсів та практичних завдань.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>
3. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій

Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Моїсеєнко Т. Є. Етика застосування трансфертних цін транснаціональними корпораціями / Т. Є. Моїсеєнко // Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку: II міжнар. наук. - практ. конф., 28 квітня 2020 р. ; тези доп. – Херсон, 2020 - С. - 423 - 426.
2. Глущенко Я.І., Корогодова О.О., Черненко Н.О., Моїсеєнко Т.Є. Податкове планування ТНК на засадах ризико-орієнтованого підходу в умовах проекту BEPS та діджиталізації економіки. Економічний вісник НТУУ "КПІ". 2023. № 25. С.38-43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-5651.25.2023.6>
3. The World Investment Report [Електронний ресурс] // UNCTAD. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>
4. Корогодова О. О., Глущенко Я. І., Черненко Н. О. Деофшоризація діяльності ТНК в умовах дії проекту BEPS. XI Наукова конференція «НАУКОВІ ПІДСУМКИ 2022 РОКУ». Збірка наукових праць. – Харків, Х.: ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР, 2022. – С. 67.
5. Глущенко Я.І., Корогодова О.О., Черненко Н.О., Москвичова К.К. Вплив податкового ландшафту країни на податкове планування ТНК в умовах проєкту BEPS DOI: 10.32342/2074-5354-2024-1-60-7 Журнал "Academy Review". 2024, № 1 (60)

6. Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є., Черненко Н. О. Концептуальні засади податкового планування підприємств у контексті Четвертої промислової революції. Бізнес Інформ. 2021. №4. С. 210–216.
<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-210-216>

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1.

Студентам пропонується проаналізувати сучасні тенденції у регулюванні оподаткування для ТНК, розглянути наслідків деофшоризації для бізнесу та оцінити впливу трансфертного ціноутворення на фінансові результати компаній. У висновку студенти повинні сформулювати рекомендації щодо дотримання податкової дисципліни та ефективного управління податковими ризиками.

Завдання 2.

Студентам пропонується навести приклади добросовісного та недобросовісного застосування трансфертних цін ТНК. Студентам потрібно обґрунтувати власну точку зору в форматі 1-2 висновків в кінці кожного прикладу. Обов'язково потрібно вказувати джерела.

Контрольні запитання до теми:

- Які основні стратегії залучення фінансових ресурсів використовують транснаціональні компанії?
- Який вплив має оподаткування на фінансові рішення ТНК?
- Як деофшоризація впливає на бізнес-моделі транснаціональних компаній?
- Які методи трансфертного ціноутворення застосовують ТНК для оптимізації податків?

ТЕМА 7. Інноваційна діяльність ТНК. Напрями взаємодії ТНК зі стартап структурами

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13.

Коло питань, що розглядаються:

- Характеристика найбільших інноваційних компаній світу
- Роль ТНК у розвитку технологій та генерації інноваційних ідей
- Інвестиції ТНК у інноваційну діяльність

Методика проведення заняття:

Демонстрація презентацій, навчальних фільмів; діалог за проблематикою. Розв'язання кейсів та практичних завдань.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм. Підготовка до проведення МКР - частина 2.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI

<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>

3. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Моїсеєнко Т.Є. Інноваційна стратегія транснаціональних корпорацій в умовах Індустрії 4.0. / Т. Є. Моїсеєнко // Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність: XVI всеукр. наук. – практ. конф., 12 - 13 березня 2020 р.; тези доп. – К., 2020 – С. 136 - 139
2. The World Investment Report [Електронний ресурс] // UNCTAD. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>
3. Global Innovation Report [Електронний ресурс] // Patsnap. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.patsnap.com/innovation-report/>
4. 2023: The year in innovation [Електронний ресурс] // McKinsey. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/2023-year-in-review/2023-the-year-in-innovation>
5. Olena Korohodova. Transnational Companies` Product Development In Industry 4.0. Економічний вісник НТУУ "КПІ". 2021. № 19. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/50255>

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1.

Студентам потрібно лаконічно описати відмінності між Індустрією 4.0 та Індустрією 5.0. Важливо зосередитися на ключових змінах у технологіях, процесах і бізнес-моделях. Необхідно також розглянути, як ці зміни впливають на функціонування транснаціональних компаній (ТНК), зокрема на їх стратегії, організаційну структуру та взаємодію з ринком. Студенти повинні навести конкретні приклади та аргументи.

Завдання 2.

Студентам потрібно провести аналіз найбільших інноваційних компаній світу, звертаючи увагу на їхні основні характеристики, ключові інновації та вплив на ринок. Окремо необхідно дослідити роль цих компаній у розвитку технологій та генерації інноваційних ідей, розглядаючи, як вони сприяють впровадженню нововведень у різних галузях. Також студентам потрібно знайти дані щодо інвестицій ТНК у інноваційну діяльність, визначивши, які саме проекти отримують фінансування.

Контрольні запитання до теми:

- Які ключові характеристики визначають найбільші інноваційні компанії світу?
- Яку роль відіграють транснаціональні компанії (ТНК) у розвитку технологій та генерації інноваційних ідей?
- Які приклади успішних інноваційних проектів можна навести в контексті діяльності ТНК?
- Які основні напрямки інвестицій ТНК у інноваційну діяльність?
- Як інвестиції ТНК у інновації впливають на конкурентоспроможність компаній на глобальному ринку?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14.

Коло питань, що розглядаються:

- Особливості інноваційних стратегій ТНК
- Характеристика типів інновацій та напрямів їх комерціалізації.
- Виокремлення спільних інтересів стартапів та ТНК
- Характеристика каналів комунікації стартапів та ТНК

Методика проведення заняття:

Демонстрація презентацій, навчальних фільмів; діалог за проблематикою. Розв'язання кейсів та практичних завдань. Проведення МКР – частина 2.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним матеріалом та глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>
2. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>
3. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський

словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Моїсеєнко Т. Є. Сучасні напрями взаємодії стартапів з транснаціональними корпораціями / Т. Є. Моїсеєнко // Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: III міжнар. наук. – практ. конф., 30 - 31 березня 2022 р.; тези доп. – К., 2022 – С. 283.
2. State of Venture 2023 Report [Електронний ресурс] // CB Insights. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.cbinsights.com/research/report/venture-trends-2023>
3. Моїсеєнко Т. Є., Корогодова О. О., Глущенко Я. І., Черненко Н. О. Структурні елементи формування і функціонування екосистеми стартапів в умовах четвертої промислової революції. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2020. № 11. С. 81-88 DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2020-11-09>
4. Моїсеєнко Т.Є., Черненко Н.О., Корогодова О.О. Інноваційне оновлення економіки України за допомогою стартапів в умовах розвитку Індустрії 4.0. Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал. 2021. Вип. 42. С. 97-104. <https://doi.org/10.32843/infrastructure42-16>

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1.

Студентам потрібно порівняти кількість стартап-компаній в Україні з кількістю стартапів в інших країнах зі схожим економічним розвитком. Необхідно також проаналізувати чинники, які впливають на розвиток стартап-проектів у цих країнах. На основі проведеного аналізу зробіть висновки.

Завдання 2.

Спільне завдання. Студентам потрібно дослідити особливості інноваційних стратегій обраної транснаціональної компанії (ТНК) та визначити, які типи інновацій найбільш часто використовуються нею. Необхідно також проаналізувати напрямки комерціалізації цих інновацій. Визначте спільні інтереси стартапів та обраної ТНК (якщо такі присутні), а також охарактеризуйте канали комунікації між ними. На основі отриманих даних складіть та представте короткий звіт.

Контрольні запитання до теми:

- Які основні особливості інноваційних стратегій транснаціональних компаній (ТНК) у сучасному бізнес-середовищі?
- Які типи інновацій (продуктові, процесні, організаційні) найбільш поширені серед ТНК, і як вони впливають на комерціалізацію?
- Які спільні інтереси можуть виникати між стартапами та ТНК при впровадженні інновацій?
- Яким чином стартапи та ТНК можуть ефективно співпрацювати для досягнення спільних цілей?
- Які канали комунікації використовують стартапи та ТНК для обміну інформацією та ресурсами, і як це впливає на успішність їхніх інноваційних проектів?

ТЕМА 8. Маркетингова діяльність транснаціональних корпорацій

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15.

Коло питань, що розглядаються:

- Пріоритети у міжнародному маркетинговому комплексі ТНК
- Етапи дослідження ринкового середовища
- Міжнародний життєвий цикл товарів.

Методика проведення заняття:

Обговорення результатів проведення МКР-частина 2. Проведення ділової гри.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>

3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>
4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. International Product Life Cycle Theory with Example [Електронний ресурс] // Aithor. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://aithor.com/essay-examples/international-product-life-cycle-theory-with-example>
2. International Trade Product Life Cycle, Functions, Components [Електронний ресурс] // The intact one. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://theintactone.com/2018/12/08/international-trade-product-life-cycle-functions-components>
3. Shevchenko, Y. (2020). The TNC Marketing Strategy – Balance of the Global and the Local. Business Inform. 10. 434-442. 10.32983/2222-4459-2020-10-434-442.
4. Скорік К. А. Адаптація глобальної маркетингової стратегії ТНК із запуску нової продукції на локальному ринку. На прикладі ринку електроніки / К. А. Скорік // Економіка та підприємництво : зб.

наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; [редкол.: І. М. Рєпіна (голов. ред.) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2020. – № 44. – С. 143–151.

5. 11 best marketing strategies to accelerate your business (+ examples) [Електронний ресурс] // WIXBlog. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wix.com/blog/marketing-strategies>
6. Guan Huang, Yuebing Liang, Zhan Zhao, Understanding market competition between transportation network companies using big data, Transportation Research Part A: Policy and Practice, Volume 178 [Електронний ресурс] // Transportation Research Part A: Policy and Practice – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://doi.org/10.1016/j.tra.2023.103861>
7. Olena Korohodova. Transnational Companies` Product Development In Industry 4.0. Економічний вісник НТУУ "КПІ". 2021. № 19. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/50255>

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Проведення ділової гри (детальний опис гри наведено у додатку А).

Контрольні запитання до теми:

- Які основні пріоритети формують міжнародний маркетинговий комплекс транснаціональних компаній?
- Які етапи включає дослідження ринкового середовища для ТНК і які методи використовуються на кожному з них?
- Як міжнародний життєвий цикл товарів впливає на стратегії ТНК в різних країнах?
- Які фактори слід враховувати при адаптації маркетингових стратегій ТНК до особливостей локальних ринків?
- Як зміни в ринковому середовищі можуть вплинути на стадію життєвого циклу товару в контексті міжнародної торгівлі?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16.

Коло питань, що розглядаються:

- Маркетингові стратегії виробничо-комерційної діяльності ТНК
- Специфічні стратегії виробничо-комерційної діяльності ТНК

Методика проведення заняття:

Проведення ділової гри.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації : навч. посіб. / С. В. Войтко, О. А. Гавриш, О. О. Корогодова, Т. Є. Моїсеєнко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2016. – 208 с. – Бібліогр. : с. 180 – 100 пр. ISBN 978-966-622-804-1
<https://books.google.com.ua/books?id=cJTgDQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>
3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic

Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI
<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>

Додаткова література:

1. What Is a Transnational Strategy? + 5 Examples [Електронний ресурс] // Smartling. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.smartling.com/resources/101/what-is-a-transnational-strategy-5-examples>
2. Korohodova, O. The interaction of transnational corporations with startups in Industry 4.0 / Olena Korohodova // Економічний вісник НТУУ «КПІ»: збірник наукових праць. – 2020. – № 17. – С. 439-449. URI: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/50178>

Інша додаткова література наведена у кейсі

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Проведення ділової гри (детальний опис гри наведено у додатку А)

Контрольні запитання до теми:

- Які основні маркетингові стратегії використовують транснаціональні компанії (ТНК) для оптимізації виробничо-комерційної діяльності?
- Як специфіка діяльності ТНК впливає на вибір виробничих стратегій в різних регіонах?
- Які фактори враховуються при формуванні маркетингових стратегій для нових ринків?
- Які особливості впливають на адаптацію продукції ТНК до потреб локальних споживачів?
- Як ефективність виробничо-комерційної стратегії ТНК може бути виміряна та оцінена на міжнародному рівні?

ТЕМА 9. Характеристика ТНК як суб'єкта соціально-економічних і трудових відносин. Соціально відповідальні ТНК

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17.

Коло питань, що розглядаються:

- Кількісна характеристика кращих роботодавців світу
- Особливості підбору персоналу у ТНК
- Рекомендації щодо проходження співбесід у ТНК

Методика проведення заняття:

Розв'язання кейсів та практичних завдань.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI

<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>

3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>
4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Моїсеєнко Т. Є. Нові підходи до адаптації персоналу у міжнародних бізнес структурах корпоративного типу / Т. Є. Моїсеєнко // Актуальні проблеми менеджменту, фінансів та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах: VII міжнар. наук. - практ. інтернет-конф., 19 березня 2020 р. ; тези доп. – Ірпінь, 2020 – С. 190 – 192. http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/4528/1/4344_IR.pdf
2. Working Time and Work-Life Balance Around the World [Електронний ресурс] // International Labour Organization – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ilo.org/publications/working-time-and-work-life-balance-around-world>
3. Ivana, Greti-Iulia. "Work-Life Balance for Transnational Skilled Workers in Sweden." Work Organisation, Labour & Globalisation 14,

но. 2 (2020): 64–80.
<https://doi.org/10.13169/workorglaboglob.14.2.0064>.

4. Орловська К., Корогодова О. О. Особливості управління багатонаціональним складом персоналу транснаціональних компаній. Актуальні проблеми менеджменту, фінансів та публічного управління в сучасних глобалізаційних процесах [Електронний ресурс]: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (19 березня 2020 р.). – Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. С. 126-128

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Завдання 1

Студентам потрібно охарактеризувати будь-яку транснаціональну компанію (ТНК), що працює в Україні, незалежно від країни базування чи країни перебування. Проаналізуйте її діяльність з точки зору принципів та методів, які були наведені в лекції. Обов'язково надайте покликання на ресурси, які ви використовували для формування власної думки. Висловіть власний висновок щодо ТНК як роботодавця.

Контрольні запитання до теми:

- Які ключові принципи діяльності транснаціональних компаній (ТНК) ви можете назвати, і як вони впливають на їх стратегію в Україні?
- Які основні методи, які використовують ТНК для ведення бізнесу в міжнародному середовищі?
- Які фактори слід враховувати при оцінці діяльності ТНК як роботодавця в Україні?
- Як впливають культурні та економічні особливості України на стратегії ТНК?
- Які переваги та недоліки роботи ТНК для локальної економіки?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 18.

Коло питань, що розглядаються:

- Кадрова політика ТНК
- Кар'єрні перспективи для молодих спеціалістів
- Соціально відповідальні ТНК та їхня кадрова політика

Методика проведення заняття:

Демонстрація слайдів, презентацій, навчальних відеоматеріалів, діалог за проблематикою; розгляд практичних кейсів.

Завдання для СРС:

Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.

Для самопідготовки:

Основна література:

1. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. – Електронні текстові дані (1 файл: 121 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 225 с.
2. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>
3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic

text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>

4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. Рекомендовано до видання Вченою радою факультету менеджменту та маркетингу КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол No 6 від 27.01.2020р.) – Назва з екрана. – Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Додаткова література:

1. Ietto-Gillies, Grazia. (2019). Transnational Corporations and International Production. Concepts, Theories, Effects. (Third Edition)
2. Future of Global Corporations: Key Trends and How To Turn Them Into Strategy [Електронний ресурс] // YCP Holding. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://ycp.com/insights/whitepaper/future-global-corporations-business-practices-2024>
3. The World's Best Employers 2024 [Електронний ресурс] // Forbes. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.forbes.com/sites/rachelpeachman/2024/10/08/mee-t-the-worlds-best-employers-2024>

Завдання та кейси до розгляду на практичному занятті

Повторення пройденного матеріалу. Підготовка до іспиту.

МЕТОДИКА ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА)

Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи організації навчання: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота студентів.

Загальні методи навчання: інформаційно-рецептивні, репродуктивні, методи проблемного викладу, інтерактивні, евристичні, діалогово-комунікаційні, особистісно орієнтовані, відтворювальні.

1. Пояснювально-ілюстративний метод (інформаційно-рецептивний) застосовується для передачі значного обсягу інформації про передумови виникнення, засади функціонування, теоретичні засади виробничо-комерційної діяльності ТНК, а також класифікацію та типологію корпоративних об'єднань.
2. Репродуктивний метод використовується при аналізі типових завдань, таких як оцінювання глобального ринкового середовища та розв'язання ситуацій, що пов'язані з управлінням діяльністю ТНК. Цей метод також використовується для виконання модульної контрольної та розрахункової роботи.
3. Метод проблемного викладу спрямований на розгляд ілюстрацій реальних прикладів фінансової діяльності ТНК, зокрема в промисловій сфері та сфері послуг, а також аналізу галузевих та регіональних особливостей діяльності ТНК. На занятті викладачем створюється проблемна ситуація, що допомагає студентам зрозуміти логіку та процеси розвитку ТНК.
4. Метод проблемно-пошукового викладення використовується для аналізу взаємодії ТНК з національними економіками та розгляду особливостей функціонування ТНК в умовах сучасного

розвитку технологій. Студенти залучаються до пошуку рішень і розгляду можливих підходів до розв'язання проблемних ситуацій.

5. Використання інтерактивних методів дозволяє студентам активно залучатися до процесу навчання. Вивчаючи ТНК, студенти беруть участь у групових дискусіях, діловій грі, де вони моделюють діяльність ТНК, аналізують ринкові стратегії, ухвалюють управлінські рішення та розв'язують проблеми, що виникають у процесі діяльності корпорацій на глобальних ринках.
6. Евристичні (частково-пошукові) методи заохочують студентів до самостійного пошуку нових знань та рішень. Викладач пропонує студентам досліджувати конкретні кейси взаємодії ТНК з національними економіками або їхню роль у розвитку технологій. Студенти мають самостійно формулювати гіпотези, знаходити підходи до розв'язання проблем і робити власні висновки.
7. Діалогово-комунікаційні методи спрямовані на розвиток комунікативних навичок і критичного мислення студентів. Викладач організовує ділову гру, де студенти обговорюють процес диверсифікації діяльності ТНК та вплив на місцеві економіки. Обмін думками та аргументоване обговорення допомагають студентам глибше зрозуміти складні питання та розвинути вміння вести перемовини.
7. Особистісно орієнтовані методи передбачають індивідуальний підхід до кожного студента, враховуючи його рівень підготовки, наукові інтереси та навчальні потреби. Викладач пропонує студентам завдання, в яких вони досліджують конкретні напрями діяльності ТНК, що їх найбільше цікавлять, наприклад, вплив ТНК на розвиток певних регіонів або галузей.

Спеціальні методи навчання:

Розв'язання задач, кейс-методи, робота в малих групах, командна робота, індивідуальна робота, семінари-дискусії, метод вирішення творчих завдань, наочний метод.

Елементи і прийоми:

Ділова гра, презентація, аналітична доповідь, критичне мислення, дискусія, мозковий штурм, індивідуальне опанування, навчання через аргументацію.

Форми та методи оцінювання: тестування, дискусійного обговорення та надання відповідей на проблемні питання, виконання аналітичних, ситуаційних та творчих завдань, відповідей на практичних заняттях (опитування), виконання кейсів, презентацій, аналітичних доповідей; виконання модульної контрольної роботи

Семестровий контроль – екзамен

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ТА РЕСУРСИ

Базова література:

1. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. – Electronic text data (1 file: 2.89 MB). – Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. – 204 p. – Screen name. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49843>
2. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] / КПІ ім. Ігоря Сікорського, Politechnika Lubelska ; уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. – Електронні текстові дані (1 файл: 476 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 35 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>
3. Транснаціональні корпорації [Електронний ресурс] : навч. посібник / Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 5.71 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2016. – 210 с. – Назва з екрана. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49845>

Додаткова література:

1. Моїсеєнко Т. Є., Корогодова О. О. Принципи функціонування складних управлінських систем на прикладі транснаціональних компаній в умовах циркулярної економіки на засадах Індустрії 4.0. Підприємництво та інновації: наук. - практ. журнал: Київ. 2019 р. № 7. С. 85-91. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/7.14>

2. Заїнчковська, М. і Корогодова, О. ВПЛИВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОМПАНІЙ НА РОЗВИТОК ЕМЕРДЖЕНТНИХ ЕКОНОМІК (НА ПРИКЛАДІ РЕСПУБЛІКИ КОРЕЇ). Підприємництво та інновації. 2019. #8. С. 34-39. doi: 10.37320/2415-3583/8.5.
3. Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є., Глущенко Я. І., Черненко Н. О. Відносини власності як ключовий індикатор формування інвестиційної привабливості в умовах Next Normality та Індустрії 4.0. Економічний вісник НТУУ КПІ. 2021. №7. <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/252850/251610>
4. Chernenko, N., Moiseienko, T., Korohodova, O., & Hlushchenko, Y. Analysis of mergers and acquisitions between 2009 and 2020. Revista Galega De Economía. 2021. 30(4). P. 1-18. <https://doi.org/10.15304/rge.30.4.7558>
5. Глущенко, Я., Корогодова, О., Моїсеєнко, Т., Сосновська, О., Черненко, Н. ФАКТОРИ КОНСОЛІДАЦІЇ КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ В УМОВАХ ІНДУСТРІЇ 4.0 ТА COVID-19. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2021. #3(38). С. 4–14. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237414>
6. Olena Korohodova. Transnational Companies` Product Development In Industry 4.0. Економічний вісник НТУУ "КПІ". 2021. № 19. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.18.2021.231168>
7. Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є., Сосновська О. О., Черненко Н. О. Диверсифікація банківської діяльності в умовах фінансової глобалізації на засадах Індустрії 4.0. Економічний вісник НТУУ "КПІ". 2021. № 18. <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/231164>
8. Н. О. Черненко, О. О. Корогодова, Т. Є. Моїсеєнко, Я. І. Глущенко Вплив індустрії 4.0 на інвестиційну діяльність транснаціональних

- корпорацій. Наукові горизонти. Том 23 №10. 2020. С. 68-78
[https://doi.org/10.48077/scihor.23\(10\).2020.68-77](https://doi.org/10.48077/scihor.23(10).2020.68-77)
9. Olena Korohodova, Kateryna Onopriienko, Daniela V. Kuzhel. The interaction of transnational corporations with startups in Industry 4.0. Економічний вісник НТУУ КПІ. 2020. № 17. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.17.2020.216393>
10. Моїсеєнко Т. Є., Корогодова О. О., Глущенко Я. І., Черненко Н. О. Структурні елементи формування і функціонування екосистеми стартапів в умовах четвертої промислової революції. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2020. № 11. С. 81-88 DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2020-11-09>
11. Моїсеєнко Т.Є., Черненко Н.О., Корогодова О.О. Інноваційне оновлення економіки України за допомогою стартапів в умовах розвитку Індустрії 4.0. Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал. 2021. Вип. 42. С. 97-104. <https://doi.org/10.32843/infrastruct42-16>
12. Л. М. Чех, О. О. Корогодова. Інноваційний розвиток економіки України в умовах Індустрії 4.0. «Актуальні проблеми економіки та управління». 2020. No 14. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/205849>
13. Черненко Н. О., Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. Вплив четвертої промислової революції на соціодемографічну основу людства. Бізнес Інформ. 2020. №4. С. 46–56. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-46-56>
14. Корогодова О. О. Управлінські рішення стосовно розробки продукту транснаціональними структурами в умовах Індустрії 4.0. БІЗНЕС, ІННОВАЦІЇ, МЕНЕДЖМЕНТ: ПРОБЛЕМИ ТА

ПЕРСПЕКТИВИ: зб. тез доп. І Міжнарод. наук.-практ. конф., 23 квіт. 2020 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2020. 232 с. 124-126

15. Моїсеєнко Т. Є., Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Черненко Н. О. Потенційні можливості України на шляху до формування та розвитку екосистеми стартапів. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2020. №4. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-4-5893>
16. Корогодова О.О., Щур К.О., Черненко Н.О. ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК НА ОСНОВІ ІНДУСТРІЇ 4.0 ТА ЛОГІСТИКИ 4.0. Наукові перспективи. Серії «Економіка», 2024. Вип. 5(47). С. 768–779. DOI: 10.52058/2708-7530-2023-11(41)-
17. Глущенко Я.І., Корогодова О.О., Черненко Н.О., Москвичова К.К. Вплив податкового ландшафту країни на податкове планування ТНК в умовах проєкту BEPS. Журнал "Academy Review". 2024, № 1 (60) DOI: 10.32342/2074-5354-2024-1-60-7
18. Глущенко Я. І., Корогодова О. О., Черненко Н. О., Моїсеєнко Т. Є. ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ТНК НА ЗАСАДАХ РИЗИКО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В УМОВАХ ПРОЕКТУ BEPS ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ. Економічний вісник НТУУ КПІ.. № 25, 2023. С. 38-44. <https://ev.fmm.kpi.ua/issue/view/16659>

Інформаційні ресурси

1. Річні фінансові звіти міжнародних компаній. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.annualreports.com/>
2. Звіти про інновації та дослідження і розробки (R&D) корпорацій
3. Звіти провідних консалтингових компаній (McKinsey, PwC, BCG)
4. Звіти венчурних фондів та акселераторів (CB Insights, Crunchbase, PitchBook)

5. Всесвітній економічний форум (WEF) Офіційний вебсайт. URL: <https://www.weforum.org/>
6. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) Офіційний вебсайт. URL: <https://unic.org.ua>
7. UN Trade and Development (UNCTAD). Офіційний вебсайт. URL: <https://unctad.org/>
8. Звіти з корпоративної соціальної відповідальності (CSR).
9. Світовий банк. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.worldbank.org/en/home>
10. Fortune Global 500 Офіційний вебсайт. URL: <https://fortune.com/ranking/global500/>
11. Statista. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.statista.com/>
12. Міжнародний валютний фонд. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.imf.org/en/Home>
13. The Global 2000 ranks the largest companies in the world. Forbes. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.forbes.com/lists/global2000/>
14. Платформа для аналітики: Bloomberg Офіційний вебсайт. URL: <https://www.bloomberg.com/europe>
15. Платформа для аналітики: Yahoo Finance Офіційний вебсайт. URL: <https://finance.yahoo.com/>
16. Платформа для аналітики: Crunchbase Офіційний вебсайт. URL: <https://www.crunchbase.com/>

ПРОВЕДЕННЯ ДІЛОВОЇ ГРИ

ОБГРУНТУВАННЯ

Ділові гри мають значний вплив на формування відносин між людьми та активізації розвитку особистості, в тому числі, з навчальною метою. У вітчизняному досвіді діяльності закладів вищої освіти практика ділових ігор почала своє існування у другій половині минулого століття. Закордонний досвід використання зазначеної практики імітаційного ігрового моделювання відбувається протягом аналогічного періоду.

В умовах посиленого розвитку людського капіталу практика ділових ігор набуває особливої актуальності. Зазначені методики використовуються на всіх етапах вікового розвитку людини, починаючи зі дошкільної освіти та закінчуючи реалізацією ділових ігор у професійній діяльності, у тому числі у практиці функціонування великих структур транснаціонального типу підприємництва.

Ділові ігри імітують особливості діяльності фахівців у визначених умовах і являють собою засоби розвитку творчого професійного мислення, у процесі якого люди набувають здатності та компетентності щодо аналізу конкретних робочих кейсів, ознайомлюються із стандартами професійної діяльності та набувають досвіду у розв'язанні професійних проблемних ситуацій.

Важливою ознакою ділових ігор у навчальній діяльності є також те, що вони стимулюють творчий пошук, знімають навантаження із студентів, що допомагає у комфортних умовах розкрити себе як особистість та активізує інтерес до навчання. Організація ділової гри в умовах навчального процесу в закладі вищої освіти - це складний та цікавий процес активізації творчої компоненти студентів та викладачів. Навчальна ділова гра активізує навчальний процес і, порівняно з традиційною формою проведення практичних занять, має певні переваги.

Студенти краще засвоюють практичні навички на заняттях із залученням методів активізації навчально-пізнавальної діяльності [2; 3]. Завдяки останнім можна

підвищити пізнавальний інтерес, активність, творчість, самостійність в одержанні знань та формуванні вмінь, використання їх на практиці [4].

Крім того, така форма навчання активізує зацікавленість кожного з її учасників у глибокому розумінні усіх необхідних аспектів досліджуваної проблеми, сприяє виявленню таких якостей особистості, що приймає участь у грі, як дисциплінованість, відповідальність, уміння взаємодіяти з колективом, спрямованість на досягнення результату, забезпечує емоційну участь у навчальному процесі.

Наведену методику проведення ділової гри можна використовувати не лише у навчальному процесі для різнобічного засвоєння матеріалу, а і у практичній діяльності для досягнення підприємницьких цілей.

Мета ділової гри: формування у студентів навичок щодо вдалого вибору та ефективного застосування запропонованих у посібнику, міжнародних стратегій економічного розвитку транснаціональних компаній.

Правила поведінки на занятті при проведенні ділової гри

Система роботи передбачає постійну комунікацію у формі діалогу, надання зворотного зв'язку студентами щодо прослуханого матеріалу, перебігу гри та, загалом, отриманих завдань. Такий зворотній зв'язок може бути надано у формі відгуків (як авторизованих так і анонімних), ідей, пропозицій та інших варіантів. Відгуки студентів є важливою складовою у процесі складання та удосконалення змісту навчальних курсів та їх окремих складових. Час початку занять визначається згідно розкладу, запізнення, що допустимо - 5 хвилин, для дистанційного формату занять – запізнення не допускається. Мобільні телефони та інші пристрої, що можуть заважати роботі аудиторії, мають бути переведені у режим "без звуку". Якщо при дистанційному режимі роботи ви демонструєте екран свого комп'ютера, увімкніть режим «не турбувати» для месенджерів.

Під час дискусії в аудиторії – доцільно приймати активну участь, доповнювати, дискутувати поважаючи один одного даючи можливість висловитись не перебиваючи. При дистанційному режимі роботи, слідкуйте, щоб ваш мікрофон був вимкнений до тих пір, доки ви не матимете бажання приєднатись до обговорення.

СЦЕНАРІЙ ПРОВЕДЕННЯ ДІЛОВОЇ ГРИ

Навчальна аудиторія. Навчальна аудиторія трансформується за принципом автономної роботи груп за «круглими столами».

Робочі зони. Створено робочі зони - “круглі столи”, обладнані мультимедійними пристроями та девайсами (комп'ютери в навчальній аудиторії, смартфони, проектор). Кількість робочих зон визначається викладачем, виходячи із чисельності навчальної групи та присутніх студентів (оптимально - 5 робочих місць).

Методи проведення ділової гри. Використовуються такі методи проведення, як:

- колективна розумова діяльність (КРД);
- диференційована групова робота (ДГР);
- перегляд мультимедійних презентацій;
- елементи рольової гри;
- бесіда;
- презентація результатів у вигляді доповідей;
- групова дискусія;
- анкетування.

ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ ДІЛОВОЇ ГРИ

Етап I

Регламент: 10 хвилин.

Роль викладача: викладач ознайомлює студентів з теоретичними питаннями та основною термінологією, актуальними для проведення гри.

Вихідні дані: викладач, методом фронтального опитування, нагадує основні поняття щодо міжнародних стратегій розвитку, які обирають ТНК. Демонструє презентацію щодо теоретичних основ за темою гри (Додаток А). Постановка задачі здійснюється викладачем і відображається на окремому слайді презентації.

Роль студента: ознайомлення з теоретичним матеріалом за темою гри. Постановка уточнюючих питань.

Етап II

Регламент: 5 хвилин.

Роль викладача: викладач координує навчальну діяльність, мотивує навчальну групу.

Вихідні дані: викладач ознайомлює студентів із правилами проведення гри у довільній формі.

Роль студента: ознайомлення з правилами гри. Постановка уточнюючих питань.

Етап III

Регламент: 30 хвилин.

Роль викладача: викладач консультує студентів у процесі самостійної та групової роботи.

Вихідні дані: теоретичний матеріал за темою (Додаток А) та правила гри.

Роль студента: самостійна робота під консультуванням викладача. Після постановки задачі групи самостійно працюють, використовуючи методику – "світове кафе".

Етап IV

Регламент: 30 хвилин.

Роль викладача: викладач координує презентацію результатів роботи студентів.

Вихідні дані: звіти команд за результатами гри (табл. 1).

Роль студента: команди складають звіт за формою (табл. 1). Капітани команд доповідають перед аудиторією про результати своєї роботи,

відповідають на запитання. У кожного студента, як представника команди, - відповідний бейджик.

Таблиця 1

Звіт

Обрана стратегія	Обґрунтування вибору	Переваги	Недоліки

Етап V

Регламент: 10 хвилин.

Роль викладача: підведення підсумків гри, оцінювання та оголошення результатів. Посткейсове моделювання.

Вихідні дані: результати голосування через проведення групової дискусії та заповнення форми бального оцінювання результатів гри (табл. 2).

Таблиця 2

Форма оцінювання результатів гри *

Назва команди _____

Експерти	Вибір стратегії	Презентація вибору	Обґрунтованість ідеї	Робота команди	Загальне враження	Всього
Експерт 1						
Експерт 2						
Експерт 3						
Експерт 5						
Експерт-викладач						

* - **Шкала оцінювання:** від 0 до 5, де:

0 - вибір стратегії невдалий, презентація не відповідає рівню підготовки студентів спеціальності, відповідного курсу навчання (студенти не володіють термінологією, не здатні презентувати отримані результати);

5 - вибір стратегії влучний та актуальний, презентація на високому професійному рівні, студенти влучно застосовують професійну термінологію.

Роль студента: проведення групової дискусії та заповнення анкет (форма оцінювання результатів гри). Наводяться основні характеристики кейсу, позитивні та негативні характеристики. Окремо студенти оцінюють основні характеристики роботи команд, що виявилось перевагою, а що недоліком.

Процедура оскарження результатів ділової гри

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури ділової гри та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із процедурою наведеною нижче. Студенти мають право оскаржити результати ділової гри, але обов'язково аргументовано пояснивши з яким критерієм вони не погоджуються відповідно до форми оцінювання результатів гри та/або зауважень.

Процедура оскарження результатів

Скаргу викладають у довільній формі з визначенням суті порушеного питання. Створюється Комісія для вирішення спірного питання (на основі довільного вибору студентів та викладача, будь-яким зручним методом).

Процедура оскарження складається з таких етапів: подання скарги; розгляд скарги; прийняття рішення Комісії. Подання скарги відбувається одразу, після оголошення результатів (в усній формі). Розгляд скарги, а також прийняття рішення Комісії, відбувається протягом 5 хвилин після отримання скарги і аналізу

результатів гри. Рішення з питань, що розглядаються Комісією, приймаються шляхом відкритого голосування на підставі наявних матеріалів та інформації, що були викладені у скарзі. У разі, якщо член Комісії має конфлікт інтересів стосовно особи, яка подала скаргу, такий член Комісії не бере участі у розгляді цієї скарги. Рішення Комісії приймаються простою більшістю голосів присутніх (шляхом голосування).

За результатами розгляду скарг Комісія приймає одне з таких рішень:

- 1) відмовити в задоволенні скарги (результат, визначений раніше, залишається незмінним);
- 2) задовольнити скаргу (попередньо встановлений результат буде переглянуто).

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ЗА ТЕМОЮ ГРИ

Маркетингові стратегії виробничо-комерційної діяльності ТНК

Маркетингові стратегії ТНК (рис. 1) є однією з основних складових корпоративного стратегічного менеджменту, що передбачає забезпечення функціонування механізму узгодження цілей експансії транснаціональних структур на глобальному ринку з потенціалом і ресурсними можливостями [7].

Рис. 1. Маркетингові стратегії ТНК

*побудовано за [7]

Початкові елементи маркетингової стратегії виробничо-комерційної діяльності ТНК включають пошук рішення щодо вибору комплексу маркетингу, який містить підходи за чотирма напрямками товарної, цінової, збутової, комунікаційної політики. Таким чином, стратегія маркетингу використовується, як спосіб реалізації транснаціональною структурою власного потенціалу для досягнення визначених цілей.

Багатонаціональну (міжнародну) маркетингову стратегію виробничо-комерційної діяльності транснаціональних структур обирають за умовами відмінностей одного національного ринку від іншого.

За класичною міжнародною економікою, національний ринок являє собою внутрішній ринок, частина якого орієнтована на іноземного споживача. Таким чином, у зазначеній стратегії ураховуються істотні соціально-культурні, політичні та економічні особливості різних країн. Кожен ринок розглядається як окремий сегмент, і, відповідно, продукція, що створюється підрозділами ТНК, адаптується до характеристик попиту конкретної країни.

Стратегія багатонаціональної (міжнародної) диверсифікації полягає у розширенні номенклатури видів діяльності транснаціонального утворення.

Рішення про впровадження стратегії береться керівництвом до уваги, виходячи з аналізу привабливості певного виду бізнесу компанії, а також галузевої привабливості. Оцінка проводиться з точки зору існуючих і очікуваних конкурентних умов, довгострокової перспективи економічного зростання, потреби у особистому та речовому факторах виробництва.

Плюсом апробації зазначеної маркетингової стратегії виробничо-комерційної діяльності ТНК може бути міцне з'єднання рекомендованих пропозицій керівництва корпорації з локальними особливостями країни або регіону країн, пристосування їх до попиту цільової аудиторії споживачів продукції.

Мінусами багатонаціональної маркетингової стратегії вважаються: нестача немасової стратегічної конкуренції у країнах перебування або регіонах країн і недосконала взаємодія з існуючими конкурентними перевагами ТНК.

Глобальна маркетингова стратегія виробничо-комерційної діяльності

транснаціональних структур відрізняється передбаченням стандартизованого напряму у маркетингових резолюціях стосовно національних ринків країн перебування або регіонів країн.

Зазначена стратегія здійснюється в головній компанії та розповсюджується на основні стрижневі напрями діяльності транснаціональної структури: науково-дослідні розробки; економічна політика у товарному та ціновому аспектах; логістична організація; оптимізація процесу міжнародної організації виробництва.

Плюсами впровадження глобальної маркетингової стратегії є:

- очікуваний ефект економії на масштабах виробництва;
- відшкодування витрат на науково-дослідні розробки;
- зниження видатків на розробку комплексу заходів щодо просування товарів на ринки країн перебування або регіонів країн.

Серед чинників, що забезпечують успіх у реалізації глобальних маркетингових стратегій виробничо-комерційної діяльності крупних транснаціональних структур, зазначимо посилення ролі мегаполісів, що є базами зосередження та застосування транснаціонального капіталу та осередками функціонування штаб-квартир транснаціональних утворень.

Глобальна конкуренція потребує від компаній швидкої реакції на зміни зовнішнього економічного середовища. Нові **глобальні стратегії** (рис 2.) виробничо-комерційної діяльності ТНК пов'язані з швидкою трансформацією набору локальних ринків у глобальний ринок. На зазначені стратегії впливають культурно-етнічні особливості та соціально-економічна кон'юнктура країн перебування, але вони не носять детермінуючого характеру.

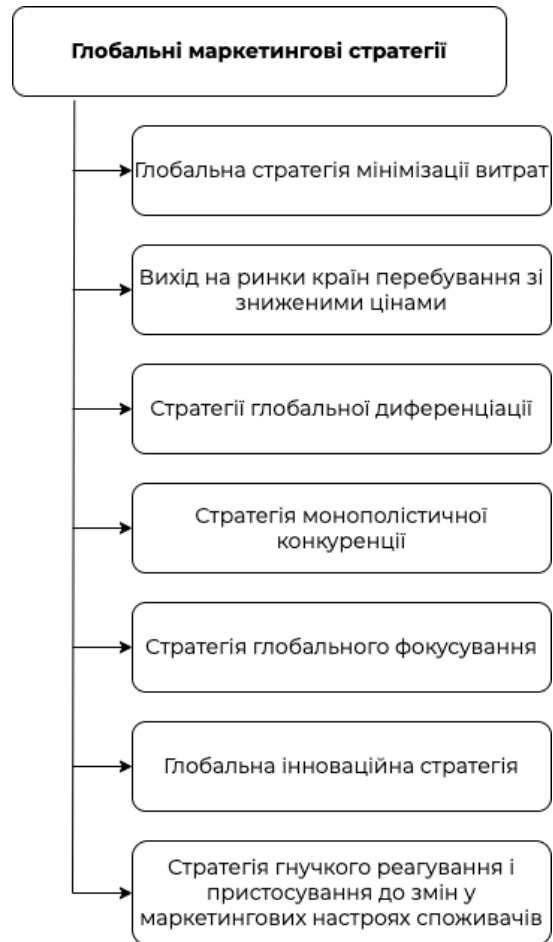

Рис. 2. Маркетингові стратегії ТНК з деталізацією нових глобальних стратегій

*побудовано за [7]

Керівництво транснаціональної структури може здійснювати вибір серед стратегічних можливостей, обираючи від однієї до декількох, наприклад:

1. **Глобальна стратегія мінімізації витрат.** Відбувається шляхом зменшення собівартості виробництва (виробничий ефект) та зменшення витрат на збут продукції (маркетинговий ефект) порівняно з конкурентами. У такому разі компанія обирає країни перебування залежно від можливостей мінімізації зазначених

витрат.

2. **Вихід на ринки країн перебування зі зниженими цінами** на товари та послуги порівняно з цінами конкурентів.
3. Запровадження **стратегії глобальної диференціації**, що полягає у виготовленні та просуванні значної номенклатури товарів і послуг одного функціонального призначення, що надає можливість транснаціональній структурі працювати з більшим числом покупців з різними типами потреб.
4. **Стратегія монополістичної конкуренції**, яка передбачає значні відмінності товарів і послуг ТНК від продукції конкурентів, що надає можливість впливати на формування цін і просування продукції.
5. Апробація **стратегії глобального фокусування**, яка полягає у обслуговуванні вузького сегменту цільової споживачької аудиторії у різних країнах перебування. Реалізація цієї стратегії безпосередньо пов'язана з підтриманням витрат на низькому рівні чи диференціації на цільовому сегменті ринку.
6. **Глобальна інноваційна стратегія**, що передбачає виготовлення і просування принципово нових товарів і послуг. Дохід отримується у вигляді надприбутку, що виникає внаслідок розриву між ТНК та її конкурентами або за рахунок роялті від використання нової технології / торговельної марки транснаціональної компанії.
7. **Стратегія гнучкого реагування і пристосування до змін у маркетингових настроях споживачів.** Як вже зазначалось, можливість транснаціональної компанії оперативно реагувати на зміни, а також передбачати та самостійно формувати зміни, сьогодні є базовою вимогою.

Отже, існують принципові відмінності між маркетинговими стратегіями виробничо-комерційної діяльності різних транснаціональних структур.

Багатонаціональна маркетингова стратегія формується на основних стратегіях

конкуренції, але має таку специфічну особливість: при її використанні керівництво ТНК вносить зміни до процесу реалізації цих стратегій у різних країнах, залежно від конкретних конкурентних умов і особливих потреб споживачів у кожній з них. При цьому, дії компанії можуть бути, як правило, неоднаковими в різних країнах, передусім, з огляду на специфіку та очікування споживачів компанії.

На відміну від глобальної стратегії, спрямованої на розвиток ключової компетенції ТНК, багатонаціональна стратегія виробничо-комерційної діяльності спирається на якнайповніше врахування умов ведення бізнесу в країні перебування та потреб у товарах (послугах) на національному ринку [7].

Специфічні стратегії виробничо-комерційної діяльності ТНК

Серед основних особливостей процесу управління виробничо-комерційною діяльністю ТНК виділяємо наступні специфічні стратегії:

- стратегія міжнародного виробництва та матеріально-технічного забезпечення;
- стратегія освоєння іноземних природних ресурсів;
- стратегія міжнародного підряду (спеціалізація, кооперування);
- стратегія екологічної спрямованості;
- стратегія соціальної відповідальності (рис. 3).

Рис. 3. Специфічні стратегії виробничо-комерційної діяльності ТНК

*побудовано за [7]

Стратегія міжнародного виробництва та матеріально-технічного забезпечення. Ця функціональна стратегія передбачає керований розвиток і вдосконалення ресурсного потенціалу транснаціональної структури (тобто, виробничий потенціал накопичується як кількісно, так і якісно). Під час розроблення і реалізації цієї стратегії управління виробничо-комерційною діяльністю транснаціональної корпорації переважно формується й ефективна система постачання, об'єктом якої є світовий ринок. Заходи з апробації стратегії міжнародного виробництва та матеріально-технічного забезпечення передбачають розробку планів синхронізації виробничої та постачальницької систем у глобальному масштабі.

Стратегія освоєння іноземних природних ресурсів. Міжнародне переміщення природних ресурсів, на відміну від звичайних товарів, має досить незмінний характер. Це пов'язано: з географічним фактором (стале розміщення ресурсів на певних територіях, завдяки чому нове виробництво починають з урахуванням найнижчих витрат на технічне освоєння території); відносною нееластичністю попиту на природні виробничі ресурси; традиційно складеним у виробництві природних ресурсів монополістичним домінуванням значно концентрованого капіталу.

Специфічна стратегія виробничо-комерційної діяльності ТНК, з точки зору освоєння іноземних природних ресурсів, має полягати у наступному:

- оволодіння ресурсами власними силами корпорації, без співпраці, шляхом створення у країні перебування нового підрозділу із розробки закордонних ресурсів;
- міжнародне співробітництво з постачальником сировини у країні перебування через оформлення компенсаційної угоди та надання інвестиційних кредитів;
- міжнародне співробітництво у вигляді спільного освоєння природних ресурсів шляхом організації спільних представницьких структур;
- міжнародне співробітництво з корпораціями суміжних галузей;
- міжнародне співробітництво у вигляді надання людських ресурсів і виробничих потужностей з боку країни перебування та наданні капіталу у

вигляді інвестицій, технологій, інжинірингу послуг з боку країни базування.

Стратегія міжнародного підрядного виробництва. Зазначена форма спільного підприємництва ТНК, що має на меті укладення угоди із іноземними виробниками на виготовлення власної продукції, зазвичай, відбувається за рахунок двох типів сумісних проектів. Перший тип проектування має меншу контрактну вартість і менший вплив на партнерську компанію. У даному випадку ТНК підписує угоду про надання будівельно-монтажних послуг при проведенні інфраструктурних робіт – оснащення доріг, водопостачання, виробництво та розподіл електроенергії. Предметом угоди є трансфер кваліфікованої робочої сили та технологій.

Інший тип проектів стратегії міжнародного підрядного виробництва являє собою експорт заводів і фабрик (їхнє обладнання), так звані проекти «під ключ». У даному випадку відбувається не тільки трансфер технологій та людського капіталу, а й побудова споруд, будівель, інсталяція повного комплексу обладнання для виготовлення необхідних товарів відповідно до умов угоди.

Стратегія екологічної спрямованості. Проблематика виробничо-комерційної діяльності ТНК не вичерпується суто економічною складовою. Вона має суттєве значення у контексті проблем охорони довкілля, інтересів низки країн, які постали перед необхідністю здійснення заходів підтримки власної екологічної безпеки. Сьогодні, цілі транснаціональних компаній розміщуються не тільки суто у економічній площині. Зазначена специфічна стратегія полягає в аналізі стану зовнішнього середовища у країні перебування(з урахуванням екологічно спрямованого бенчмаркінгу), побудові стратегічних цілей, оцінці альтернативних версій, вибору варіанту зі створенням екологічного портфоліо та подальшому моніторингу.

Стратегія соціальної відповідальності. Запровадження теорії та практики корпоративної соціальної відповідальності сприяє розвитку транснаціональних структур, і навпаки, її уникнення звужує можливості успіху організацій.

Є декілька рівнів соціальної відповідальності корпорацій. На основному, базовому рівні, відбувається просте виконання договірних зобов'язань: виконання податкових зобов'язань перед державою; виплата адекватної заробітної плати;

збереження трудових місць та періодичне розширення штату працівників.

На наступному рівні (рівень корпоративної відповідальності) відбувається не тільки суто економічна, но і соціальна стимуляція робітників у вигляді забезпечення їх нормальними умовами життя: безкоштовне підвищення кваліфікації працівників; профілактичне лікування та надання термінової медичної допомоги за рахунок роботодавця; забезпечення відвідування закладів спортивного відпочинку, профілактичної рекреації та реабілітації; будівництво житла; розвиток соціальної сфери. Вищий рівень соціальної відповідальності як специфічної стратегії виробничо-комерційної діяльності транснаціональних структур передбачає благодійну діяльність.

Таким чином, основні специфічні стратегії функціонування ТНК зазначено у вищенаведених пунктах. Специфіка аналізу потенціалу ТНК значною мірою полягає у здатності правильно визначити: внутрішні ресурси, що планується використати в певній країні, а також ресурси, які можуть бути залучені на міжнародних ринках. Потенційна загальна стратегія транснаціонального утворення має відповідати отримуваному рівню присутності компанії на ринках країн перебування або регіонів країн і цілям, що компанія планує досягти у результаті реалізації цієї стратегії. Успішність обраної стратегії залежить від вірної постанови ключових компетенцій та конкурентних переваг транснаціональної структури.

ЗАВДАННЯ НА ДІЛОВУ ГРУ

Постановка задачі:

Побудувати стратегію диверсифікації діяльності транснаціональної компанії, використовуючи дані конкретної компанії.

Вхідні дані для проведення першого етапу ділової гри:

- назва транснаціональної компанії;
- галузь або комплекс галузей;
- орієнтовні види діяльності;

- країни базування;
- кількість країн перебування;
- будь-яка інша інформація про компанію.

Проблемна ситуація ділової гри:

Планується диверсифікація діяльності компанії.

Розв'язання проблеми, що виноситься на ділову гру:

- Студенти мають навести наступні дані: обрана стратегія (опис стратегії), рівень витрат (планові за двома сценаріями - оптимістичний та песимістичний), потенційний обсяг виробництва, перелік найбільш вірогідних ризиків, очікуваний результат.
- Висновки за формою звіту.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ГРИ

Гра проводиться за методом "Метод World Cafe" [8].

Метод The World Cafe використовується для фасилітації групових обговорень, надаючи пріоритет спілкуванню між учасниками та генеруванню нових ідей і поглядів. Ця технологія відома вже понад 20 років і поширена серед тисяч людей по всьому світу. Організація дискусій у невимушеній атмосфері та в невеликих групах стимулює креативність і підтримує ініціативу серед учасників.

Правила етикету у «Світовому кафе»:

- Зосередьте увагу на основному, застосовуючи дедуктивний підхід.
- Активно беріть участь в обговоренні – діліться власними думками, ідеями та баченням.
- Висловлюйте свої думки відкрито і щиро, використовуючи техніку мозкового штурму.
- Слухайте уважно, щоб краще розуміти співрозмовників.
- Об'єднуйте різні погляди в цілісну картину за допомогою методу синтезу.

- Робіть замітки, малюйте на серветках – це тут не лише дозволено, а й вітається.
- Насолоджуйтесь процесом!

World Café концепції

Основна ідея методу The World Café полягає в тому, як люди взаємодіють, вкладаючи в обговорення частинку своєї душі і щирості. Це не просто процес навчання, де формується всебічний погляд на обговорювану тему (з невеликими групами по 3-4 учасники, які все глибше занурюються в проблему і залучають інших до дискусії). У такому форматі обговорення стає не лише способом дослідження теми, а й потужним засобом для створення атмосфери спільної діяльності.

Що є провідним у «світовому кафе»?

Його «засновники» Девід Айзекс та Хуаніта Браун вважають, що необхідно створити атмосферу, і саме вона сприятиме творчому зростанню та розвитку учасників. Ще на початку зустрічі буде правильно повідомити гостям, що робоча нарада проводитиметься у незвичайному форматі.

Умови гри [8]

Кількість учасників:

Для ефективного обговорення з використанням методу "світове кафе" у групі має бути не менше 12-14 осіб.

Розсадка:

Учасники розміщуються, як у звичайній кав'ярні, по троє-четверо за столом. Відмінною рисою є те, що один з них виконує роль "господаря", а решта – це гості, залучені до обговорення.

Ролі: господар, запрошені гості.

Облаштування:

Для оптимізації процесу обговорення та фіксації результатів на кожному столі лежать паперові серветки та різнокольорові маркери, всі ідеї відображаються зручним способом – схема, малюнок, теза.

Хід гри:

Після певного часу, наприклад, 20 хвилин, учасники за столом, крім "господаря", переходять до іншого столу. "Господар" залишається на місці й коротко передає новим гостям основні тези попередньої розмови. До кінця другого раунду дискусій всі учасники матимуть уявлення про пропозиції та ідеї інших, обмінюються думками та ознайомляться з поглядами колег. Завершальним етапом є спільна дискусія, де обговорюється ключова проблема.

Правила World Café [8]

Існує шість основних правил для ефективного проведення «світового кафе», сформульованих авторами технології:

1. Задайте контекст ситуації – прозоро розпишіть основні цілі та завдання

Поставте питання: "Які нові шляхи та можливості ми можемо обговорити та дослідити в цій ситуації?" Важливо чітко визначити коло учасників і заздалегідь підготувати різні аспекти проблеми для обговорення за столами. Різні погляди завжди додають цінності до остаточного рішення. Метою формату "світового кафе" є спільний пошук перспектив і створення можливостей для розвитку. Після таких обговорень учасники зазвичай відчувають більше впевненості, оскільки мали можливість попрацювати над важливими питаннями як для себе, так і для компанії.

2. Розбирайте ті аспекти проблем, які є по-справжньому важливими

Якщо учасники зосередяться на вирішенні ключових і значущих питань, результат буде по-справжньому відчутним. Це дозволить зробити обговорення більш відкритим та глибоким.

3. Кожен учасник має бути почутим

Приділяйте увагу кожному учаснику: завдяки невеликій кількості людей за столом (три-чотири особи) важко залишитися осторонь чи не брати участь у розмові. Цінують всі точки зору, навіть якщо вони здаються вам хибними. Заохочуйте активну участь та співпрацю в дискусії.

4. Поєднуйте непоєднуване

Наймовірно результативним є той момент, коли взаємодіють різні ідеї та перспективи. До того ж, кінцевий результат значно покращується, коли учасники представляють різні професійні галузі.

5. Діліться та прислухайтесь

Щедро обмінюйтеся власним успішним досвідом і важливими інсайтами, а також уважно слухайте думки інших: акцентуйте увагу на особистих здобутках та внесках кожного учасника дискусії.

6. Підсумуйте результат

Розмістіть серветки на стінах, щоб зібрати результати всіх груп в одному місці, зробивши їх максимально видимими для всіх учасників. Іноді варто продовжити дискусію, об'єднавши всіх у велике коло, що сприятиме активізації колективного мислення і демонстрації його потужності через візуалізацію [8].

Принципи проектування

Спираючись на сім інтегрованих принципів дизайну, методологія World Café є простим, ефективним і гнучким форматом для проведення діалогу великої групи. Кожен елемент методу має конкретне призначення і відповідає одному або кільком принципам проектування [8; 9].

World Café можна модифікувати для задоволення найрізноманітніших потреб. Особливості контексту, кількості, мети, місця та інших обставин враховуються в унікальному запрошенні, дизайні та виборі запитання кожної події, але наступні п'ять компонентів становлять основну модель:

- 1) Обстановка: Створіть «особливе» середовище, найчастіше за зразком кафе, тобто маленькі круглі столики, покриті картатою або білою лляною

скатертиною, м'ясний папір, кольорові ручки, ваза з квітами та додатковий предмет «палиця для розмови». . За кожним столом має бути чотири стільці (оптимально) – і не більше п'яти.

2) Ласкаво просимо та вступ: ведучий починає з теплого прийому та вступу до процесу World Café, встановлення контексту, обміну етикетом кафе та заспокоєння учасників.

3) Раунди в малих групах: процес починається з першого з трьох або більше двадцятихвилинних раундів бесіди для малих груп по чотири (максимум п'ять) людей, які сидять за столом. Після закінчення двадцяти хвилин кожен член групи переходить до іншого нового столу. Вони можуть або не можуть залишити одну людину в якості «господаря столу» для наступного раунду, який вітає наступну групу та коротко розповідає їм про те, що сталося в попередньому раунді.

4) Запитання: перед кожним раундом стоїть питання, спеціально розроблене для конкретного контексту та бажаної мети World Café. Одні й ті самі запитання можна використовувати для більш ніж одного раунду, або вони можуть спиратися один на одного, щоб зосередити розмову або керувати її напрямком.

5) Збір урожаю: після малих груп (і/або між раундами, за потреби) окремих запрошують поділитися думками або іншими результатами своїх розмов з рештою великої групи. Ці результати відображаються візуально різними способами, найчастіше за допомогою графічного запису в передній частині кімнати.

Основний процес простий і зрозумілий у освоєнні, але складність і нюанси контексту, цифри, формулювання питань і цілі можуть зробити оптимальним залучення досвідченого господаря для допомоги. Якщо це так, професійні консультаційні послуги та старші господарі доступні через World Cafe Services, і ми будемо раді поговорити з вами про ваші потреби.

Крім того, є багато ресурсів, доступних для нових хостів World Cafe, включаючи безкоштовний набір інструментів для хостингу, програми World Cafe Signature

Learning та підписку на онлайн-сторінку спільноти, де ширша спільнота практиків збирається, щоб вчитися разом [8; 9].

Додаткова довідкова інформація

Каліфорнія, 1995 рік. Невелика група лідерів з бізнесу та науки зібралася в будинку Хуаніти Браун та Девіда Ісаакса (Juanita Brown and David Isaacs) у Mill Valley. Жоден з них не мав уявлення про те, що вони збираються створити соціальну інновацію, яка швидко поширюється по всьому світу. Вранці два десятки учасників розташувалися великим колом у дворі будинку, але їхні плани порушив дощ. Перемістившись у будинок, учасники спонтанно поділилися на дві групи, які розташувалися за столами. Вони періодично переривали ці розмови, щоб помінятися столами, щоб уявлення та ідеї, які залишилися у них, могли циркулювати, поглиблюватися та з'єднуватися. Збирання розмов за столом дозволило їм помітити виникаючі моделі в їхньому мисленні, які потім збагатили наступні раунди розмови. Протягом ранку інноваційний процес, який вони імпровізували, породив досвід колективного розуму, який змінив глибину, масштаби та якість їхньої співпраці [9]. Спілкування виявилося набагато пліднішим, ніж вони могли собі уявити. Так вони створили Світове кафе. З того дощового ранку в Мілл-Веллі, Каліфорнія, підхід World Café до стратегічного діалогу, залучення багатьох зацікавлених сторін, співпраці кількох поколінь та спільних дій з ентузіазмом схвалювали десятки тисяч груп у таких різних умовах, як великі транснаціональні корпорації, невеликі некомерційні організації, державні установи, громадські організації та навчальні заклади в Африці, Азії, Австралії, Європі, Північній і Південній Америці.

Завдяки цим колективним зусиллям відкриваються та впроваджуються інноваційні підходи до критичних питань соціально відповідального бізнесу, охорони здоров'я, освіти, захисту навколишнього середовища, соціального забезпечення, вирішення конфліктів, сталого розвитку та багатьох інших сфер.

Ключ до його успіху лежить у простоті та потужності процесу World Café та принципах, які лежать в його основі. Господарі та організатори World Café дізнаються, що основні принципи дизайну World Café можна застосовувати

різними способами, і що процес перегукується з традиційними практиками діалогу в багатьох різних культурах.

Після двох з половиною десятиліть розвитку World Café зараз на новому порозі, оскільки захоплюючі події роблять це ще одним ключовим моментом в еволюції цього глобального феномена соціальних інновацій.

Технології, прийоми та методи пізнання, що використовуються при проведенні ділової гри

Метод мозкового штурму [10]

Мозковий штурм – це початковий крок у вивченні потенціалу певного проекту. А оскільки мозковий штурм передбачає генерацію багатьох різних ідей, вам краще уникати фільтрації ідей – хороших чи посередніх. Ключ до більш успішного мозкового штурму — НЕ якість. Насправді все залежить від кількості. Нові проекти передбачають багато мозкових штурмів, які дають можливість для якомога більше ідей та варіантів. Ви та ваша команда запропонуєте якомога більше можливих сценаріїв та ідей. З величезного списку тем ви обираєте поняття, які потенційно можете використовувати.

Фасилітація [11]

– це професійна організація процесу групової роботи, за якої максимально задіяний потенціал усіх учасників групи. Ключове у фасилітації навчального процесу: організація навчального простору; залучення та сприяння розкриттю потенціалу учасників та групи загалом; підтримка учасників у реалізації навчальних цілей.

Педагогічна фасилітація [11]

– специфічний вид педагогічної діяльності викладача, яка має за мету допомагати студенту в усвідомленні себе як самоцінності, підтримувати його прагнення до саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, сприяти особистісному зростанню, розкриттю здібностей, пізнавальних можливостей студента, актуалізувати ціннісне ставлення до людей, природи, національної культури на основі організації допомагаючого,

гуманістичного, діалогічного, суб'єкт-суб'єктивного спілкування, атмосфери безумовного прийняття, розуміння та довіри

Боміанський діалог [12]

Фізик Девід Бом зауважив, що як квантова механіка, так і містичні традиції говорять про те, що наші переконання формують нашу реальність, що думка в значній мірі є колективним явищем, яке стає можливим лише завдяки культурі та комунікації. Він постулював, що людські розмови виникають і впливають на загальний пул культурних і трансперсональних значень, у яких ми живемо наше життя, і цей процес, що постійно розвивається, він назвав діалогом.

Громадський діалог [12]

Діалог, у якому люди беруть участь у громадських обговореннях громадських питань, політики чи рішень, які мають значення для їхнього життя, громад та суспільства.

Співтворчість [12]

Спільне творення — це процес створення чогось спільного з вірою в те, що результат буде багатшим і кращим, ніж від сольного починання.

Спільний запит [12]

Нитка діалогічної практики, яка підкреслює, що діалог сприяє колективній думці та навчанню, заохочуючи групу до колективного відвідування, вчитися, спостерігати та переживати власний мовчазний (раніше не обговорюваний) процес у дії. Після того, як це було відмічено та обговорено, можуть виникнути нові способи мислення.

Колективний інтелект [12]

— це загальний або груповий інтелект, який виникає внаслідок цілеспрямованої взаємодії індивідів у груповому середовищі. Це також здатність людських спільнот розвиватися до більш високого порядку складності, гармонії та дії. Колективний інтелект — це скоріше процес

спільного прийняття рішень, ніж колективна мудрість. На відміну від колективної мудрості, колективний інтелект не є виключно людським, а пов'язаний з життям тварин і рослин. Колективний інтелект також можна розуміти як прийняття рішень на основі консенсусу.

Колективна мудрість [12]

Колективна мудрість не обов'язково зосереджена на процесі прийняття рішень, вона скоріше є більш аморфним явищем, яке можна охарактеризувати колективним навчанням з часом. Колективна мудрість, яка, як кажуть, має більш чітку людську якість, ніж колективний інтелект, міститься в таких ранніх творах, як Тора, Біблія, Коран, твори Платона, Конфуція і Будди, Бхагавад-Гіта, а також численні міфи та легенди. всі культури.

Спільнота Практики [12]

Співтовариство практиків – це розподілена група людей, які поділяють стурбованість, набір проблем, повноваження або відчуття мети. Будучи (часто) неформальними групами експертів, практичні спільноти служать для відновлення зв'язку індивідів один з одним у самоорганізуються, що охоплюють кордони спільноти. Співтовариства практиків доповнюють існуючі структури, сприяючи співпраці, обміну інформацією та обміну передовим досвідом через межі часу, відстані та організаційної ієрархії.

Консультація [12]

Процес, який полегшує отримання зворотного зв'язку та внеску щодо проблеми. У будь-якій консультації є дві ключові ролі: ті, хто запитує внесок (господар) і ті, хто надає внесок (учасник). Ключові елементи: 1) Це процес, а не результат. 2) Консультація впливає на рішення через вплив, а не через силу. 3) Консультація стосується внеску в процес прийняття рішень, а не спільного прийняття рішень чи прийняття рішень на референдумі.

Метод історичний [13]

ґрунтується на вивченні реальної історії об'єкта в усій багатогранності з урахуванням деталей і випадковостей та виявленні історичних фактів у хронологічній послідовності;

Скликання [12]

Скликання відрізняється від сприяння. За визначенням, фасилітація — це «процес полегшення чи полегшення». Скликання – це здатність об'єднати людей і створити умови для справжньої взаємодії.

Метод аналогії [13]

виокремлення одиничного, окремого з певного загального положення, твердження; рух думки від загальних тверджень до тверджень щодо окремих предметів і явищ. Якщо початкові положення є встановленою істиною, то за цим методом завжди отримується істинний висновок. За допомогою дедуктивних висновків виводять певну думку з інших думок

Бесіда/Діалог [12]

Обмін ідеями, історіями та досвідом, інформацією та/або поглядами, що характеризується чесністю та бажанням уважно слухати один одного, щоб вчитися з точки зору один одного. Змістовна розмова є навмисною та цілеспрямованою, залучаючи кілька точок зору, у тому числі потенційно суперечливі та непопулярні, замість того, щоб просувати одну точку зору. Така розмова, швидше за все, виникне в безпечному, підтримуючому та зосередженому середовищі.

Метод індукції [13]

формулювання логічних висновків із застосуванням узагальнення даних емпіричних методів дослідження. Результатом є висновок про загальні властивості всіх об'єктів, які належать до однієї групи, на основі спостереження достатньо широкої множини одиничних фактів (статистичної вибірки). Індуктивні узагальнення розглядаються як емпіричні закони. Розрізняють повну (загальний висновок будується на основі вивчення всіх предметів або явищ цієї групи) і неповну індукції

(загальний висновок будується на основі спостереження обмеженої кількості фактів)

Розмовне лідерство [12]

Лідерство в розмові — це фундаментальне визнання розмови як основного процесу формування сенсу в усіх людських системах. Лідерство в розмові вкорінюється, коли лідери бачать свої організації як динамічні мережі розмов і розглядають бесіду як основний процес для здійснення позитивних системних змін.

Різноманітність [12]

Відмінності ідей, поглядів, історії та культур, які існують між людьми. Використання цих відмінностей для вирішення проблем є життєво важливим компонентом діалогічних зусиль.

Глобальне громадянство [12]

Акт сприяння суспільному життю та участі в процесі вирішення та вирішення суспільних проблем.

Наочне полегшення (див. «графічний запис») [12]

Візуальна фасилітація — це професійна навичка, яка поєднує графічний запис і фасилітацію, або проведення/конференцію. Графічний записувач може бути основним фасилітатором або співпосередником/організатором.

Метод абстрагування [13]

відокремлення думок від деяких властивостей і зв'язків об'єкта дослідження та виокремлення властивостей і зв'язків, що цікавлять дослідника. Зазвичай при абстрагуванні другорядні властивості й зв'язки відокремлюються від істотних

Метод узагальнення [13]

спосіб мислення, у результаті якого встановлюються загальні властивості предметів і явищ, визначаються загальні поняття, у котрих відображено первинні істотні ознаки, від яких можна перейти до узагальненого поняття

Метод аналізу [13]

розкладання об'єкта дослідження на складові частини з метою їх усебічного вивчення, різновидами аналізу є класифікація та періодизація

Метод синтезу [13]

поєднання окремих складових частин об'єкта дослідження в єдине ціле

Метод дедукції [13]

виокремлення одиничного, окремого з певного загального положення, твердження; рух думки від загальних тверджень до тверджень щодо окремих предметів і явищ. Якщо початкові положення є встановленою істиною, то за цим методом завжди отримується істинний висновок. За допомогою дедуктивних висновків виводять певну думку з інших думок

Термінологічний словник до ділової гри [14]

“Виток мозку” – міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів

“Ноу-хау” – надання технічного досвіду і секретів виробництва, що включають характеристику технологічного, економічного, адміністративного та фінансового характеру, використання яких забезпечує певні переваги

Асоційовані компанії – підприємства, у яких прямий інвестор-нерезидент володіє часткою капіталу, менше ніж 50 %)

Блоковані фонди – це корпоративні активи ТНК, які інвестовані або застосовуються в країнах з неконвертованою чи обмежено конвертованою валютою й іншими значними валютними обмеженнями, що не дають змоги переказувати дивіденди з підрозділів до штаб-квартири ТНК, або значними

обмеженнями на трансферт дивідендів, контролем і обмеженням сплати роялті та послуг до штаб-квартири ТНК

Вилучення з національного режиму – інструменти внутрішньої економічної політики, що дискримінують на внутрішньому ринку іноземних виробників послуг порівняно з місцевими

Внутрішні податки та збори – приховані методи торговельної політики, що спрямовані на підвищення внутрішньої ціни товару та скорочення тим самим його конкурентоспроможності на внутрішньому ринку

Внутрішньокорпоративний банк – фінансово-кредитна установа, що здійснює всі основні операції з обслуговування ТНК: клірингові розрахунки між підрозділами, депозитарні операції, кредитування, інвестування, валютні операції, обслуговування акціонерів тощо

Глобальний маркетинг – це частина міжнародного маркетингу, яка орієнтується на схожість характеристик окремих зарубіжних ринків

Глобальний ринок – самовідтворювальний механізм врівноваження глобального попиту і глобальної пропозиції

Двосторонні інвестиційні угоди – обопільні умови про захист і стимулювання іноземних інвестицій, що являють собою обов'язкові міжнародні угоди між двома країнами, в яких кожна країна зобов'язується дотримуватися щодо ТНК-стандартів, обумовлених в угоді

Державне регулювання діяльності ТНК – сукупність принципів, форм та методів впливу держави на функціонування ТНК

Дочірні компанії – підприємства, в яких прямий інвестор-нерезидент володіє більше ніж 50 % капіталу

Економічний механізм ТНК – це структурна єдність чотирьох компонентів: податкових умов, міжнародного позиціонування активів, трансфертних цін, управління фінансовими потоками

Ефективне управління діяльністю ТНК – комплекс заходів, що спрямований на обов'язкове врахування особливостей соціального, культурного та людського середовища в приймаючій країні

Закордонні операції корпорацій – дії, що умовно поділяються на заміщення імпорту, консолідування організаційних структур, ПІІ у складальні підприємства, зростання обсягів капіталовкладень

Злиття та поглинання – це аспекти стратегічного управління, корпоративних фінансів та управління купівлею, продажем, поділом та об'єднанням різних компаній і аналогічних суб'єктів, які можуть допомогти компанії швидко зростати в своєму секторі або місці походження

Інжиніринг – надання технологічних знань, необхідних для придбання, монтажу і використання куплених або орендованих машин та обладнання

Конкурентні переваги ТНК – централізоване координування досліджень та розробок; використання власної торговельної марки для провадження нових видів підприємницької діяльності; наявність збутової мережі в усіх країнах світу; консолідація ресурсів

Копірайт (право відтворення) – ексклюзивне право автора літературної, аудіо- або відеопродукції на показ і відтворення своєї роботи

Комерційна таємниця – це конфіденційна інформація, яка дає компанії конкурентні переваги над суперниками (технології, процеси, рецептура, контакти клієнтів і інші інформаційні бази)

Країна базування – країна, в якій розташований основний підрозділ міжнародної корпорації

Ліцензія – документ, що надається органом ліцензування, на право провадження суб'єктом господарювання визначеного ним виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню. З моменту одержання ліцензії підприємцю чи підприємству надається право здійснювати відповідний вид діяльності, що він може реалізовувати протягом строку дії ліцензії, після закінчення якого це право припиняється. В інтелектуальній власності ліцензія це дозвіл на використання

винаходу або іншого технічного досягнення, який видається на основі ліцензійної угоди або судового чи адміністративного рішення компетентного державного органа

Ліцензійна угода – міжнародна торгова угода, за якою власник винаходу або технічного знання надає іншій стороні дозвіл на використання у певних межах технології

Міжнародна конкурентоспроможність продукції – сукупність вартісних і якісних властивостей товарів та послуг, що забезпечують задоволення конкретних потреб споживачів на певному сегменті зовнішнього ринку та приносять транснаціональній компанії більш високі прибутки, ніж можна отримати у країні базування

Міжнародна передача технологій – міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безкоштовній основі

Міжнародна позика і кредитування – видача та отримання коштів у позику на строк, що передбачає виплату відсотків за їх використання

Міжнародне науково-технічне співробітництво – це форма міжнародних економічних відносин, яка являє собою систему економічних зв'язків у сфері перетину науки, техніки, виробництва та торгівлі і існує на основі спільних та узгоджених намірів, які закріплені в міжнародних економічних договорах

Міжнародне податкове планування – процес вибору найперспективніших методів здійснення виробничо-комерційної діяльності та розміщення активів, спрямованих на досягнення мінімально можливого рівня податкових зобов'язань

Міжнародний маркетинг – це маркетингова діяльність компанії на ринках зарубіжних країн, стратегія міжнародного розвитку

Моделі міжнародної торгівлі – модель технічного прогресу; модель „технологічного розриву”; модель „життєвого циклу продукту”; модель наукомісткої спеціалізації; модель „економії на масштабах виробництва”

Мультинаціональний маркетинг – це частина міжнародного маркетингу, яка орієнтується на особливості кожного національного ринку

Міжнародний стандарт — це норматив, встановлений міжнародною організацією. Міжнародні стандарти – це стратегічні інструменти та рекомендації, які допоможуть підприємствам вирішувати деякі складні завдання сучасного бізнесу. Вони забезпечують ефективну діяльність, підвищують продуктивність і допомагають вийти на нові ринки

Міжнародна стандартизація – це стандартизація, участь в якій відкрита для відповідних органів усіх країн. У роботі з міжнародної стандартизації можуть брати участь кілька (два або більше) держав. Результат діяльності міжнародної стандартизації – міжнародні стандарти, прийняті міжнародною організацією зі стандартизації

Наддержавне регулювання діяльності ТНК – сукупність принципів, форм та методів впливу міждержавних інституцій на функціонування ТНК

Особливості високотехнологічних ринків – інформаційна залежність; глобальний розвиток і поширення; сітьове підприємництво; глобальна логістика; соціалізація бізнесу; конвергенція послуг; глобальний ринок праці та аутсорсинг

Портфельні іноземні інвестиції – вкладення капіталу в іноземні цінні папери, що не надають інвестору права реального контролю над об'єктом інвестування

Приймаюча країна – країна, в якій міжнародна корпорація має дочірні, асоційовані компанії чи філії, створені на основі прямих іноземних інвестицій

Прямі іноземні інвестиції – вкладення капіталу з ціллю придбати довгострокову економічну користь в країні вкладення капіталу, що забезпечує контроль інвестора над об'єктом розміщення капіталу

Теорія асиметричної інформації – одна із сторін економічних відносин здебільшого інформована краще, ніж інша. Зразком є відносини між замовником і виконавцем, де окремі пункти угоди приховуються однією зі сторін

Технічні бар'єри – приховані методи торгової політики, що виникають у силу того, що національні технічні, адміністративні та інші норми та правила побудовані так, щоб запобігати ввозу товарів із-за кордону

Транснаціональне середовище – сукупність економічних умов, процесів, чинників, що впливають на ефективність транснаціональної діяльності

Транснаціональні корпорації -

Транснаціональний стратегічний альянс – особлива організаційна форма міжкорпораційних зв'язків двох або більше компаній, у рамках якої здійснюється довгострокова координація економічної діяльності учасників

Трансфертні ціни – ціни, що відрізняються від ринкових цін внутрішньокорпораційної торгівлі між розташованими у різних країнах підрозділами однієї й тієї ж корпорації, і які використовуються для переміщення прибутку та скорочення податків

Управління фінансовими потоками ТНК – оперативний фінансовий менеджмент компанії або управління її грошовими потоками

Філії – підприємства, що повністю належать прямому інвестору

Шопінг податкових угод – це практика структурування багатонаціонального бізнесу для виявлення можливостей сприятливих податкових угод, доступних в певних юрисдикціях. Бізнес-одиниця, що знаходиться в країні, яка не має податкових угод з вихідною країною, може провести операцію в іншій країні з метою мінімізації податкових зобов'язань в країні базування

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДЛЯ РОЗРОБКИ ПРОЄКТУ ДІЛОВОЇ ГРИ

1. Randi M. A. F. Learning through role-playing games: an approach for active learning and teaching / M. A. F. Randi, H. F. de Carvalho // Revista Brasileira De Educação Médica. – 2013. – No. 37 (1). – P.80–88.
2. The use of multiple-criteria decision-making theory to measure students' perceptions of high-fidelity simulation / M. A. Jersby, P. Van-Schaik, S. Green [et al.] // BMJ Simulation and Technology Enhanced Learning. – 2017. – No. 3. – P. 88–93.

3. Рибак Н. І. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів [Електронний ресурс] / Н. І. Рибак. – Режим доступу до ресурсу : http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/13690/
4. Кодекс честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». – Режим доступу до ресурсу : <https://kpi.ua/code>
5. Положення про організацію інклюзивного навчання у КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Режим доступу до ресурсу : <https://kpi.ua/inclusive-education-regulation>
6. Войтко С., Гавриш О., Корогодова О., Моїсеєнко Т. Транснаціональні корпорації : навчальний посібник. Київ : НТУУ «КПІ», 2016. 208 с.
7. World Cafe Method . – Режим доступу до ресурсу : <http://www.theworldcafe.com/key-concepts-resources/world-cafe-method/>
8. Про технологію Світове кафе, методика – Режим доступу до ресурсу : <https://intent.press/publications/world/2017/vsesvitni-kafe-iak-sotsialne-in-novatsiine-seredovishche/>
9. Igor Ovsyannykov. 40 Little Secrets to Brainstorm Tons of Ideas. – Режим доступу до ресурсу : <https://creativemarket.com/blog/40-little-secrets-to-brainstorm-tons-of-ideas>
10. Павленко І .О. ВИКОРИСТАННЯ ФАСИЛІТАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ – Режим доступу до ресурсу : https://el-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/01/%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C_%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82.pdf#page=212
11. World Cafe Glossary. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.theworldcafe.com/key-concepts-resources/glossary/>
12. Методологія та організація наукових досліджень (галузі знань: 05 – соціальні та поведінкові науки, 07 – управління та адміністрування): навч.

посіб./Л. Г. Ліпич, С. М. Бортнік, І. Г. Волинець та ін.; за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 220 с. – Режим доступу до ресурсу : <https://core.ac.uk/download/pdf/237217239.pdf>

13. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані 27.(1 файл: 280 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 37 с. – Назва з екрана. Доступ : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32810>

Презентація: огляд теоретичних питань

Міжнародні стратегії економічного розвитку

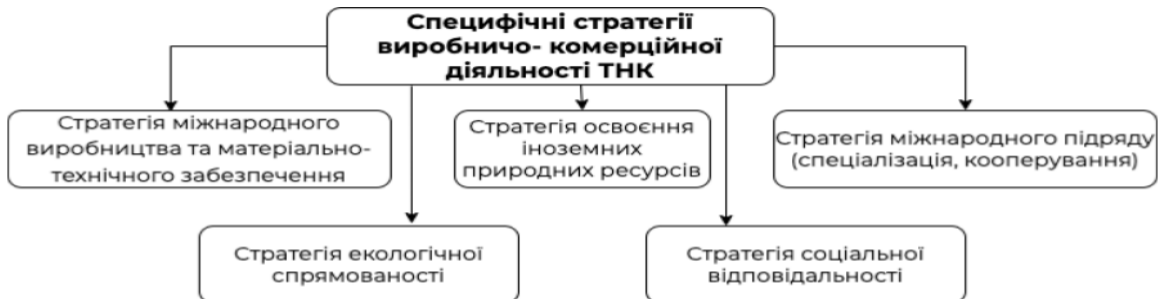

Стратегія маркетингу використовується, як спосіб реалізації транснаціональною структурою власного потенціалу для досягнення визначених цілей

Переваги впровадження глобальної маркетингової стратегії:

- очікуваний ефект економії на масштабах виробництва;
- відшкодування витрат на науково-дослідні розробки;
- зниження видатків на розробку комплексу заходів щодо просування товарів на ринки країн перебування або регіонів країн.

Специфіка аналізу потенціалу ТНК значною мірою полягає у здатності правильно визначити:

- внутрішні ресурси, що планується використати в певній країні
- ресурси, які можуть бути залучені на міжнародних ринках.

Потенційна загальна стратегія транснаціонального утворення має відповідати отримуваному рівню присутності компанії на ринках країн перебування або регіонів країн і цілям, що компанія планує досягти у результаті реалізації цієї стратегії. Успішність обраної стратегії залежить від вірної постанови ключових компетенцій та конкурентних переваг транснаціональної структури.

Форма оцінювання результатів гри

Назва команди _____

Експерти	Вибір стратегії	Презентація вибору	Обґрунтованість ідеї	Робота команди	Загальне враження	Всього
Експерт 1						
Експерт 2						
Експерт 3						
Експерт 5						
Експерт-викладач						
Загальний результат						